

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra aplikované matematiky a informatiky

Bakalářská práce

Komparace investičního a kapitálového životního pojištění

Vypracoval: Petr RANDUS

Vedoucí práce: Mgr. Klára VOCETKOVÁ

České Budějovice 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr RANDUS**
Osobní číslo: **E13142**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Komparace investičního a kapitálového životního pojištění**
Zadávající katedra: **Katedra aplikované matematiky a informatiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je zmapovat nabídky investičního životního pojištění a kapitálového životního pojištění na pojistném trhu v České republice a provést jejich vzájemnou komparaci.

Metodický postup:

1. Analýza investičního životního pojištění.
2. Analýza kapitálového životního pojištění.
3. Sběr informací o vybraných produktech u jednotlivých peněžních ústavů - analýza trhu.
4. Komparace těchto produktů u vybraných pojišťoven na pojistném trhu v České republice.
5. Shrnutí výhod a nevýhod vybraných produktů.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

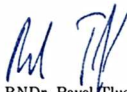
1. Cípra, T. (2005). *Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou*. (2. vyd.). Praha: Ekopress.
2. Šulista, M., Nýdl, V., & Moore, G. A. (2008). *Introduction to Financial and Actuarial Mathematics*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
3. Zima, P., & Brown, L. R. (1996). *Schaum's Outline of Theory and Problems of Mathematics of Finance*. (2. ed.). New York: McGraw-Hill Companies, Inc.
4. Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon o daních z příjmu.
5. www.financnivzdelavani.cz

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Klára Vocetková**
Katedra aplikované matematiky a informatiky

Datum zadání bakalářské práce: **9. ledna 2015**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2016**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

prof. RNDr. Pavel Tlustý, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 24. března 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

.....
Petr RANDUS

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí bakalářské práce paní Mgr. Kláře Vocetkové za cenné rady, připomínky a její odbornou pomoc při tvorbě bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat zaměstnancům pojišťoven za poskytnuté informace a materiály potřebné k této bakalářské práci.

Obsah

1. Úvod	3
1.1. Cíl práce	4
2. Přehled řešené problematiky	5
2.1. Pojišťovnictví	5
2.1.1. Pojišťovny	7
2.1.2. Zajišťovny	8
2.1.2.1. Typy zajištění	10
2.1.2.2. Formy zajištění	11
2.2. Pojistný trh v České republice	11
2.2.1. Ukazatele úrovně pojistného trhu	12
2.3. Pojištění	13
2.3.1. Klasifikace pojištění z právního hlediska	14
2.3.2. Klasifikace pojištění podle typu financování	15
2.3.3. Komerční pojištění	15
2.3.3.1. Členění komerčního pojištění	15
2.4. Životní pojištění	18
2.4.1. Daně a poplatky z pojištění	20
2.4.2. Charakteristika životního pojištění	22
2.4.3. Členění dle typu pojištění	23
2.4.3.1. Trvalé pojištění pro případ smrti	24
2.4.3.2. Dočasné pojištění pro případ smrti	24
2.4.3.3. Pojištění na dožití (důchodové pojištění)	25
2.4.3.4. Smíšené pojištění	25
2.5. Kapitálové životní pojištění	27
2.6. Investiční životní pojištění	30
2.6.1. Podílové fondy používané v investičním životním pojištění	34

3. Metodika	37
4. Analýza pojistného trhu a modelace pojištění	39
4.1. Popis produktů vybraných pojišťoven	41
4.1.1. Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	41
4.1.1.1. Investiční životní pojištění	41
4.1.1.2. Kapitálové životní pojištění	45
4.1.2. NN Životní pojišťovna N.V.	45
4.1.2.1. Investiční životní pojištění	46
4.1.2.2. Kapitálové životní pojištění	49
4.2. Komparace pojistných produktů daných pojišťoven	50
4.3. Kalkulace modelových příkladů	52
4.3.1. Modelový příklad číslo 1	52
4.3.2. Modelový příklad číslo 2	54
5. Vyhodnocení analýzy pojistného trhu a modelace pojištění	56
6. Závěr	59
I. Summary a keywords	61
II. Seznam použité literatury a zdrojů	63
III. Seznam obrázků, tabulek a grafů	69

1. Úvod

Naše současná společnost prochází závažnými změnami. Jde o jevy společenské, klimatické, sociální, zdravotní apod. Tyto změny ovlivňují život každého jednotlivce. Přinášejí s sebou ale i určitou nejistotu a možnost škody.

Lidská společnost se snaží předcházet negativním jevům, anebo zmírňovat jejich důsledky, proto využívá pojišťovnictví.

Pojišťovnictví je klíčovou oblastí národního hospodářství. Chrání občany a jejich majetek i chod celé státní ekonomiky.

Lidé se rozhodují pro zodpovědný přístup k životu. Uvědomují si nebezpečí i při každodenní činnosti – možnost úrazů při práci, sportu i v dopravě, možnost zdravotních komplikací a tudíž znevýhodnění na trhu práce. Berou v úvahu i možnost svého úmrtí. Snaží se chránit sebe a svoji rodinu, a proto si sjednávají pojištění. Mají možnost využít neživotní pojištění a pojištění životní.

Tato práce se zabývá nabídkou životního pojištění na pojistném trhu v České republice. Pojištění slouží nejen ke zmírnění finančního dopadu rizika, ale jeho výhodou je i to, že kromě toho obsahuje také spořicí, nebo investiční složku. Životní pojištění zabezpečuje občana na mnoho let.

Pojistný trh je zaplaven celou řadou typů pojištění. Tato práce poskytuje základní orientaci v této situaci. To představuje určitý její přínos.

Obsahem práce je zhodnocení nabídky kapitálového a investičního životního pojištění na pojistném trhu. Vysvětluje pojem pojišťovnictví, uvádí druhy pojišťoven a dále přináší přehled o klasifikaci pojištění. Podrobně informuje o životním pojištění, zabývá se jeho charakteristikou a typy pojištění, které patří do této kategorie. Analyzuje kapitálové a investiční životní pojištění a hodnotí výhody a nevýhody obou typů. Navzájem je srovnává pomocí modelových příkladů.

Práce končí jejich vyhodnocením a vysvětluje příčiny rozdílů v těchto pojistných typech.

1.1. Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zmapování nabídky investičního životního pojištění a kapitálového životního pojištění na pojistném trhu v České republice. Provedení analýzy obou typů životního pojištění a následně provést jejich vzájemnou komparaci.

2. Přehled řešené problematiky

2.1. Pojišťovnictví

Pojišťovnictví je specializovanou oblastí finančnictví. Spolu s bankovníctvím patří ke stěžejním pilířům finančních trhů a tudíž k tržní ekonomice.

Pojišťovnictví je klíčová oblast národního hospodářství a má tyto úlohy:

- *pojistná ochrana fyzické nebo právnické osoby* (individuální hledisko)
- *nedefektní chod státní ekonomiky* (globální hledisko)

Pojišťovnictví můžeme členit na dvě stránky:

- *etická stránka*
 - projevuje se hlavně v solidaritě, kdy všichni pojištění přispívají na postižené pojištěnce (tzv. Princip solidarity),
- *výdělečná stránka*
 - pojišťovnictví řadíme mezi jedno z nejvíce prosperujících odvětví podnikání,
 - platí především pro pojišťovny zabývající se životními pojistkami, oproti tomu příjmy z neživotního pojištění v posledních letech na celém světě klesají a to v důsledku společenských, ale i klimatických změn. (Cipra, 2005)

Vznikem možného nebezpečí, tzn. nebezpečí škody, je ohrožen každý jednotlivý ekonomický subjekt. Škoda může postihnout jistotu tohoto subjektu při každodenní situaci. Výše uvedená nejistota je v oblasti ekonomie i v dalších vědách definována pojmem riziko. (Ducháčková, 2009)

V pojišťovnictví je riziko výchozím pojmem. Je definováno jako nejistota, která se měří počtem pravděpodobností. Dle Ducháčkové (2005), je také možné definovat riziko jako možnost vzniku události s výsledkem rozdílným od cíle, ale musíme zde uvažovat s určitou objektivní pravděpodobností.

Ducháčková (2005) vysvětluje vztah pojištění a rizika jako přesun finančních dopadů rizika na pojistitele. Pojištěním nesnižujeme riziko, pouze zmírňujeme jeho finanční dopad. Lze na něj pohlížet jako na ochranu proti pojistným rizikům: pojištěný přenáší svoje rizika na pojistitele (pojišťovnu). Ta při dostatečně velkém množství pojistných smluv, které je možno označit jako pojistný kmen, je schopna uvedená rizika při využití získaného pojistného zvládnout, ale zároveň je učinit (rizika) dostatečně finančně výnosnou činností.

Pojištění pracuje pouze s čistými riziky, které jsou dále členěny na tyto části:

➤ *objektivní riziko*

- je nezávislé na lidském jednání,

➤ *subjektivní riziko*

- je závislé na lidském jednání a to s následky jak vědomými tak nevědomými,

➤ *morální riziko*

- člověk z důvodu pojistné ochrany není dostatečně obezřetný k ochraně svého zdraví či majetku.

Dále se rizika člení na rizika osobní, živelná, dopravní, riziko odcizení a vandalství, strojní rizika, odpovědnostní, sociálně-politické, obchodně-finanční a moderní rizika (jako je například riziko AIDS). (Černohorský & Teplý, 2011)

Pojišťovnictví je specifické odvětví ekonomiky, které zabezpečuje finanční eliminaci rizik, která ovlivňují činnost lidí. Zahrnuje všechny pojišťovací instituce, které mají oprávnění k podnikání v pojišťovnictví a dalších formách ekonomiky. V podmínkách České republiky se chápe pod pojmem pojišťovnictví specifické odvětví ekonomiky zabývající se pojišťovací, zajišťovací a zprostředkovatelskou činností v oblasti komerčního pojištění a tím spojenými činnostmi. (Ducháčková, 2009)

2.1.1. Pojišťovny

Pojišťovna je specifická finanční instituce, která provádí pojišťovací činnost. Konkrétně přebírá rizika a zároveň poskytuje krytí pojistných ztrát u pojistných produktů. Jedná se o právnickou osobu, která na základě oprávnění uděleného Českou národní bankou (orgánem státního dozoru nad pojišťovnictvím¹) vykonává pojišťovací činnost. Pojišťovny jsou podniky, které se mohou lišit svým zaměřením, dále organizační formou a také velikostí. (Ducháčková, 2009)

Klasifikace pojišťoven podle typu:

➤ *univerzální pojišťovny*

- pojišťovny, které se zabývají oběma typy pojištění (životní i neživotní)
např. Kooperativa, Česká pojišťovna,

➤ *specializované pojišťovny*

- zabývají se pouze určitým druhem nebo odvětvím pojišťovnictví, pojišťují pouze určitá rizika, např. se jedná o pojišťovnu České spořitelny,

➤ *kaptivní pojišťovny*

- představují podnikatelský subjekt, který byl založen se záměrem pojišťovat své vlastní potřeby,
- tyto pojišťovny jsou zakládány velkými společnostmi, které se většinou nezabývají pojišťovnictvím,

➤ *frontingové pojišťovny*

- instituce, které pouze administrativně zajišťují činnost jiné pojišťovny.

Klasifikace pojišťoven podle organizační formy:

➤ *státní*

- pojišťovny jsou zřizovány státem, který také nese odpovědnost za jejich výsledky hospodaření,

¹ Bližší informace v zákoně o pojišťovnictví č. 277/2009 Sb., §84–125 Dohled v pojišťovnictví

- zajišťují pojistné krytí pro klienty v případě, že daná oblast není pro akciové pojišťovny dostatečně finančně zajímavá,
- jejich předností jsou záruky dané státem, které vyplývají ze závazků státních pojišťoven, naopak nevýhodou jsou ve většině případů vyšší náklady na provoz,

➤ *vzájemné (mutuals)*

- pojišťovny, které jsou charakterizovány vzájemnou pomocí při krytí rizika,
- rizika jsou nesena členy, nebo vlastníky, jež jsou současně klienty vzájemné pojišťovny (tzn. je založena na principu solidárnosti – náklady plynoucí ze způsobené škody, která postihla jednoho člena, jsou rozloženy mezi všechny členy, i ty, kterým se nestala),

➤ *akciové*

- tento typ pojišťoven je převažující právní formou v tržní ekonomice,
- základní kapitál je tvořen vklady akcionářů a je rozdělen na určitý počet akcií o předem určené nominální hodnotě. Výsledky hospodaření se dotknou všech akcionářů, pro něž je cílem podnikání především dosažení zisku.

(Cipra, 2005)

2.1.2. Zajišťovny

Jedná se o právnickou osobu, již je uděleno povolení. Toto povolení ji opravňuje k provozování zajišťovací činnosti podle zákona č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví.

Pro účely zákona 363/1999 Sb. zákon o pojišťovnictví §2 odstavec c) se rozumí „...zajišťovnou právnická osoba se sídlem na území České republiky, která provozuje zajišťovací činnost podle tohoto zákona, nebo právnická osoba se sídlem v zahraničí, která provozuje zajišťovací činnost v souladu s právní úpravou země svého sídla.“

Dle zákona 363/1999 Sb. zákon o pojišťovnictví §2 odstavec d) je „...zajišťovací činností uzavírání smluv, kterými se zajišťovna zavazuje poskytnout pojišťovně ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost ve smlouvě blíže označená, a pojišťovna se zavazuje platit zajišťovně ve smlouvě určenou část pojistného

z pojistných smluv uzavřených pojišťovnou, které jsou předmětem této smlouvy, (dále jen "zajišťovací smlouva"), uzavírání zajišťovacích smluv mezi zajišťovnami, správa zajištění a poskytování plnění ze zajišťovacích smluv. Součástí zajišťovací činnosti je nakládání s aktivy, jejichž zdrojem jsou technické rezervy zajišťovny.“

Rozdílem mezi činnostmi zajišťoven a činnostmi pojišťoven je skutečnost, že zajišťovny nepřebírají riziko od pojištěných subjektů, ale od pojišťoven. To znamená, že se vlastně jedná o pojišťovnu pojišťoven.

Zajišťovny slouží k rozložení rizik na jednotlivé části, které jsou poté pro zainteresované pojišťovací instituce snesitelné. Zajištění rozloží riziko plynoucí ze smlouvy a rozčlení plnění náhrad za škodu takovým způsobem, aby pojišťovna a její zajistitelé se nedostali do nesnází v případě nutné úhrady škody². (Slovník pojmů, 2003-2016)

Významné úlohy zajištění spočívají v:

➤ *rozdrobení rizika*

- zajistitel se zbavuje části rizika, protože jeho pojistné plnění přesahuje jeho možnosti, filozofii nebo strategii,
- rozloží náhradu škody, a proto nevznikají potíže s výplatou plnění,

➤ *stabilizační úloha*

- zmírňuje účinek kolísání škodového průměru,
- slouží jako zajištění, ale i jako pojistná rezerva,

➤ *zvýšení kapacity pojišťovny*

- pojišťovna může přijmout vyšší částky, které by převýšily limit pro její vlastní vrub,
- kapacita pojišťovny se zvýší, pokud přesune rizika, tak aby mohly vzniknout další pojistné smlouvy,

² Bližší informace viz 363/1999 Sb. zákon ze dne 21. prosince 1999 o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví) ve znění zákona č. 316/2001 Sb.

- *kontakt se zahraničními pojistnými trhy*
 - zajištění má mezinárodní charakter, umožňuje sledovat vývoj pojistného v zahraničí,
- *technická stránka zajištění*
 - chrání pojišťovny před nadměrným růstem škod a nahromaděním velkého počtu škod,
- *peněžní stránka zajištění*
 - opětovný přesun prostředků od zajistitele k pojistiteli v případě pojistné události a to v míře, která odpovídá vzniklým škodám.

Při zajištění partnerství z pojistné smlouvy vzniká vztah jen mezi pojistníkem a prvopojistitelem. Pojistník nemůže uplatňovat žádné nároky vůči zajistiteli a naopak, prvopojistitel musí splnit svoje závazky z pojistné smlouvy i v případě, když by se zajistitel z jakékoliv příčiny nezúčastnil náhrady škody. (Cipra, 2004)

2.1.2.1. Typy zajištění

- *Fakultativně-fakultativní*
 - nepovinné,
 - pojistitel se rozhoduje, které riziko, nebo jakou část rizika předá do zajištění a zajistitel se rozhodne, zda ji přijme,
- *Fakultativně-obligatorní*
 - závazné jen pro zajistitele,
 - tato forma je nevýhodná, a proto se v praxi většinou nepoužívá,
- *Obligatorně-obligatorní*
 - povinné a pro obě strany závazné,
 - sjednává se rámcová smlouva o zajištění obchodů stejného rizika pro řadu stále se opakujících zajištění,

- pojistitel je povinen dát do zajištění riziko a zajistitel je povinen ho přijmout,

➤ *Obligatorně-fakultativní*

- pojistitel se zavazuje předat část rizik, zajistitel se rozhoduje, zda část rizik přijme či nikoli. (Cipra, 2004)

2.1.2.2. Formy zajištění

➤ *zajištění jednostranné*

- je vzájemný poměr partnerů, kdy jedna strana vystupuje jako cedent a druhá jako cesionář,

➤ *zajištění reciproční*

- jednou jedna strana vystupuje jako cedent, druhá jako cesionář a podruhé naopak,

➤ *zajištění poolové*

- jde o pokrytí velkých rizik (např. atomová rizika),
- uskutečňuje se na základě dohody mezi větším počtem partnerů. (Cipra, 2004)

2.2. Pojistný trh v České republice

V České republice se pojistný trh řídí obecnými podmínkami zabývajícími se provozní činností komerčních pojišťoven. Trh dále závisí na situaci, která se odvíjí od světového pojistného trhu, konkrétněji od pojistného trhu evropského. Z celosvětového pohledu je evropský pojistný trh jeden ze tří nejvýznamnějších center světového pojišťovnictví. V kvantitativním měřítku je charakterizován jako přibližně třetina celosvětového pojistného trhu.

V České republice byl v průběhu devadesátých let vytvořen pojistný trh, pro který je charakteristické postupné zvyšování významu pojištění v ekonomice. Lze pozorovat nárůst poptávky po pojištění, v posledním období zejména po životním pojištění.

Pojistný trh lze definovat jako prostor, kde se střetává nabídka a poptávka po pojistných produktech na jednom místě a ve stejný čas. Předmětem obchodu je na jedné straně pojištění a na straně druhé zajištění. (Ducháčková, 2005)

Faktory, které ovlivňují pojistný trh, dělíme na:

➤ *vnější faktory*

- ovlivňují pojistný trh zvenčí, tzn. vývoj a objem HDP, inflace, vývoj nezaměstnanosti, počet obyvatel, věková struktura obyvatel, peněžní příjmy obyvatel, ceny výrobků a služeb, ceny pojistného a zejména ceny zajistného,

➤ *vnitřní faktory*

- ovlivňují konkrétní pojišťovací činnost pojistných institucí, poptávku po pojištění ze strany zájemců, státní dozor a případné regulace trhu ze strany ČNB a rozvoj zprostředkovatelské činnosti. (Pojistný trh, 2011)

2.2.1. Ukazatelé úrovně pojistného trhu

Ukazatelé úrovně pojistného trhu slouží k hodnocení účinnosti použitých zdrojů a vynaložených prostředků. Poptávka po produktech vyskytujících se na pojistném trhu přímo působí na kvalitu a rozsah těchto pojistných produktů. K hodnocení pojistného trhu vyskytujícího se v České republice, stejně tak jako trhu v zahraničí, využíváme ukazatele úrovně pojistného trhu. Na základě níže uvedených ukazatelů můžeme porovnávat výkonnost českého pojistného trhu s trhy zahraničními.

Mezi základní ukazatele patří:

➤ *předepsané pojistné*

- pojistné, které je vypočteno na dobu pojistné smlouvy,
- neuhrazením předepsaného pojistného ve stanovené lhůtě pojištění zaniká a pojišťovna má nárok na dlužné pojistné,
- při nezaplacení pojistného jsou smlouvy u neživotního pojištění po třech měsících rušeny,

- v případě nezaplacení pojistného po dobu šesti měsíců jsou smlouvy u životního pojištění rušeny,

➤ *pojistné plnění*

- je finanční výplata pojišťovny pro klienta po vzniku pojistné události na základě pojistné smlouvy. (Čejková, 2002)

2.3. Pojištění

Pojištění je forma vytváření a používání peněžních rezervních fondů vytvořených z příspěvků osob na základě dobrovolnosti nebo povinnosti. Fondy slouží na úhradu škod na majetku, zdraví, životě, a to v důsledku živelných a jiných nahodilých událostí. (Daňhel, 2002)

Definice pojištění (prof. J. Janko, 1946):

„Pojištění je samostatný právní poměr, v němž se jedna strana zavazuje k jednorázové nebo opakujícím se platbám druhé straně zavírající takové pojistné smlouvy plánovitě a ve velkém měřítku, která za to při nastoupení určitých jevů nezávislých na vůli zúčastněných musí poskytnout smluvené protiplnění oprávněnému, a to nejvýše v maximální částce pojištěného rizika.“

V současné situaci je člověk vystaven velkému množství nejistot a nahodilostí, proto pojištění proti těmto nejistotám je ideálním nástrojem pro eliminaci finanční ztráty v případě nahodile negativní události.

Pojištění je možno specifikovat jako ochranu proti pojistným rizikům. Pojištěný je chráněn od možné finanční ztráty přenesením finančního rizika, které je z jeho pohledu nepřiměřeně vysoké. Tento přesun na pojistitele, tzn. pojišťovnu, ho chrání za přiměřenou úhradu (pojistné). Pojišťovna má možnost s převzatými riziky podobného charakteru a s inkasováním pojistného situaci nejen zvládat, ale zároveň i přeměnit na výnosnou komerční činnost. (Cipra, 2006)

Faktory, které ovlivňují poptávku po pojištění:

- *zdraví* (úrazové pojištění)
- *bohatství* (investiční pojištění)
- *moudrost* (pojištění odpovědnosti za škodu, pojištění nemovitosti...)

(Zweifel & Eisen, 2012)

2.3.1. Klasifikace pojištění z právního hlediska

Pojištění je se dá chápat jako závazný smluvní vztah mezi pojišťovnou a klientem. V tomto vztahu pojišťovna na sebe přebírá závazek, že klientovi, který je pojištěný, uhradí finanční ztrátu, která mu vznikla v době trvání smlouvy při splnění všech podmínek uzavřených ve smlouvě. (Cipra, 2006)

V tomto smyslu se pojištění dělí na:

- *dobrovolné pojištění*
 - sjednává se na základě pojištění odpovědnosti (formou pojistné smlouvy),
 - uzavření tohoto typu pojištění není nikterak vymahatelné,
 - závisí pouze na dobrovolnosti a vůli ekonomického subjektu,
- *povinné pojištění:*
 - *povinné smluvní pojištění:*
 - podle zákona vzniká povinnost sjednat uvedený druh pojištění formou pojistné smlouvy,
 - povinné smluvní pojištění je vyžadováno při provozování určité činnosti (např. pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, pojištění odpovědnosti provozovatelů civilních letadel, pojištění odpovědnosti vzniklé při výkonu práva myslivosti, pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu některých povolání, jako jsou advokáti, notáři, lékaři v nestátních zařízeních, lékárníci, veterináři, autorizovaní architekti, daňoví poradci, auditoři aj.),

- *zákonné pojištění:*
 - uzavření tohoto typu pojištění ukládá zákon, ačkoli při vzniku pojištění se nesjednává žádná pojistná smlouva (v ČR zákonné pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání),
 - veškeré náležitosti pojistného vztahu (včetně určení pojišťovny) jsou dány právním předpisem. (Cipra, 2006)

2.3.2. Klasifikace pojištění podle typu financování

Podle typu financování se pojištění dělí z hlediska způsobu financování na:

➤ *pojištění sociální a zdravotní*

- typ pojištění, který se řadí do pojištění povinného,
- v pojištění je obsažena složka úhrady sociálních rizik,

➤ *pojištění komerční (soukromé)*

- pokrývá rizika fyzických a právnických osob. (Cipra, 2006)

2.3.3. Komerční pojištění

Uvedený typ pojištění vyplývá ze zásady ekvivalence. Tu lze vysvětlit jako přímou závislost hodnoty poplatku zainteresovaných subjektů na velikosti konkrétního rizika. Komerční pojištění se řadí mezi dobrovolné. K zmíněnému druhu pojištění spadají různé formy pojistných produktů. Pojištění je zajišťováno formou smluvní dohody.

2.3.3.1. Členění komerčního pojištění

Podle způsobu vytváření rezerv se člení na:

➤ *pojištění riziková*

- jsou charakterizována podmíněnou návratností peněžních prostředků, návratnost je závislá na vzniku pojistné události,
- pokud pojistná událost nenastane, pojištěný nečerpá žádné prostředky,

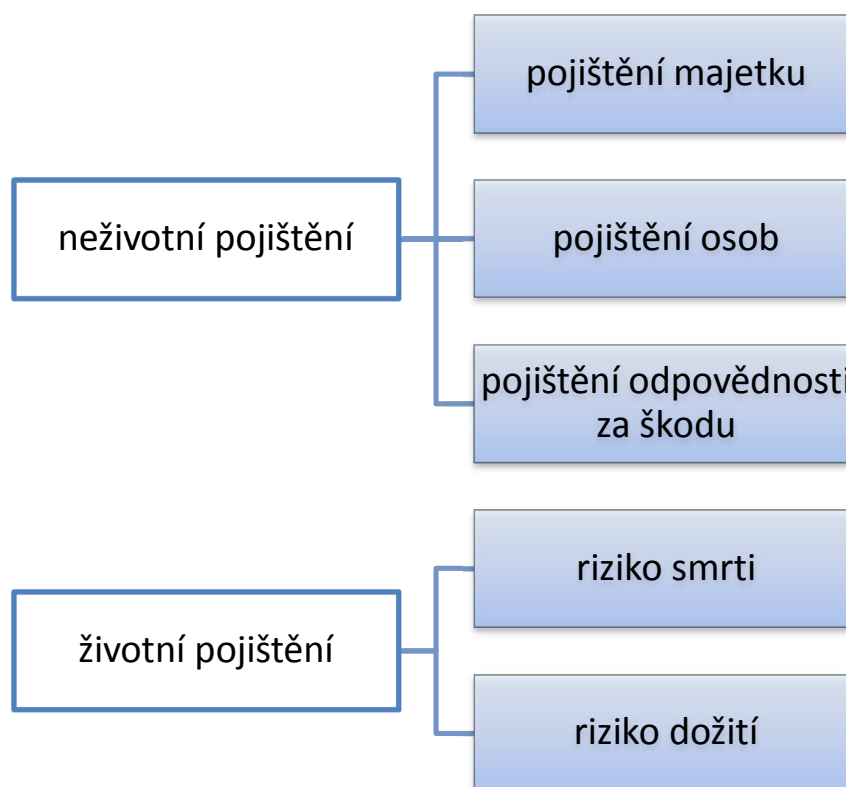
➤ *pojištění rezervotvorná*

- jsou charakterizována vytvořením rezervy na vyplacení plnění, které nastane v budoucnu,
- plnění je vždy vypláceno (jedná se o jakýsi druh spoření).

(Cipra, 2006)

Z hlediska zákona o pojišťovnictví se pojištění člení na:

Schéma 1: Rozdělení pojištění dle zákona

Zdroj: *Vlastní tvorba dle zákona o pojišťovnictví č. 363/1999 Sb.*

Neživotní pojištění

Tento typ pojistného produktu kryje neživotní rizika a dále se dělí na:

➤ *pojištění majetku*

- specializuje se na pojišťování rizik a škod, které mohou vzniknout na majetku,
- do jedné pojistné smlouvy může být sdruženo i více pojistných rizik,

➤ *pojištění osob*

- poskytuje finanční zabezpečení osoby v případě úrazu, přechodného nebo trvalého poškození, ale také smrti,
- trvalé následky úrazu – zjišťují se zpravidla rok po úrazu, kdy je možné zjistit, do jaké míry se úraz podepsal na současném zdravotním stavu pojištěného, částka vyplacená jako pojistné plnění bývá vyšší než u doby nezbytného léčení,
- úrazem je neočekávané a náhlé působení zevních sil, kterými bylo nezávisle na vůli člověka způsobeno tělesné poškození nebo smrt, přetržení svalů, šlach, vazů, vykloubení, zvýšená svalová či fyzická aktivita,

➤ *pojištění odpovědnosti za škodu*

- vztahuje se na škody způsobené pojištěním na majetku a zdraví nebo zájmech jiných osob a organizací (tzv. třetích osob),
- pojistná událost je událostí, při které vznikla škoda na majetku, zdraví a životě třetí osoby (poškozeného) a za tuto událost pojištěný podle právních norem nese odpovědnost (pojištění následků vyplývajících z nedokonalé činnosti lidí). (Pešek, 2016)

Životní pojištění

Životní pojištění se zabývá riziky, která ohrožují životy lidí. Z těchto pojištění jsou vypláceny pojistná plnění v případech souvisejících s životem pojištěných osob. Tento druh pojištění zahrnuje dvě základní události, kterými jsou dožití a úmrtí. Současným trendem roku 2016 v životním pojištění je tyto události kombinovat.

(Ducháčková, 2009)

2.4. Životní pojištění

Životní pojištění se vyskytuje v několika podobách. Jednak chrání před finančními problémy v případě neočekávaného úmrtí pojištěné osoby a zároveň může sloužit jako spořicí, nebo investiční složka v našem portfoliu. (Majtánová, 2006)

Každý ekonomicky činný člověk by si měl být vědom důležitosti soukromého životního pojištění. Zajistí tak potřeby blízkých osob v případě svého úmrtí, nebo ztráty výtěžku. Cílem životního pojištění je tedy alespoň částečně pokrýt tuto ztrátu.

Většina českých domácností nedisponuje finanční rezervou tak velkou, aby mohla pokrýt dlouhodobější výpadky příjmu, tedy konkrétně rezervu pokrývající výpadek v délce dvou a více let. (Hájková, 2012)

Při rozhodování o uzavření životního pojištění se musí každý zabývat otázkou, co od životního pojištění vlastně očekává, proti jakému riziku se konkrétně pojistit a jak velkou pojistnou částku je schopen hradit. Životní pojištění je často zaměňováno za formu spoření. Nově vznikající životní pojištění kombinuje složku ochrannou a spořicí. Vzniká tím kapitálová hodnota, která je na konci pojistné doby vyplácena. Při spoření stejné částky v bance bude tento výnos však ve většině případu vyšší. Životní pojištění slouží k zabezpečení rizik a teprve až v druhé řadě slouží jako forma spoření. Těmto potřebám odpovídají i nabídky jednotlivých pojišťoven na pojistném trhu. Spoření formou životního pojištění je výhodné pouze tehdy, pokud vedle spoření chci být ochráněn proti rizikům. (Co je životní pojištění, 2000 – 2016)

Životní pojištění není nutné uzavírat, pokud ekonomicky činný subjekt je dostatečně finančně zajištěn, tzn., že má k dispozici dostatek prostředků (trojnásobek roční čisté mzdy). V opačném případě by měl využít životního pojištění a tím přenést finanční riziko na pojišťovnu. Nabídka pojišťoven je v současné době velice rozmanitá, proto není tak jednoduché vybrat vhodný produkt. Výběr by měl odpovídat potřebám každého potenciálního subjektu, proto nelze přesně říci, který produkt od které pojišťovny je nejvhodnější. (Cipra, 2005)

Výhody životního pojištění nemohou využívat všichni klienti bez rozdílu. Trendem pojišťoven je minimalizovat náklady na finanční pojistné plnění. Z tohoto důvodu si pojišťovna vybírá své klienty podle zdravotní způsobilosti. Před každým uzavřením smlouvy pojišťovna vyžaduje vyplnění zdravotního dotazníku, kde klient uvádí svůj

zdravotní stav i věk. Poté se pojišťovna rozhodne, zda klienta zahrne do svého pojistného kmene či nikoli. Pravděpodobnost uzavření smlouvy je tedy přímo úměrná zdravotnímu stavu žadatele. (Daňhel, 2002)

V současné době i žadatelé, jejichž zdravotní stav se vymyká podmínkám přijetí, mají možnost uzavření smlouvy u některých pojišťoven, které se specializují na řešení takových žadatelů. Je jim nabízena smlouva, kde krytí pojistné události je pouze v omezené míře. Není dokládán zdravotní dotazník, či lékařská zpráva.

Konkrétní částka pojistného se liší v závislosti na pojišťovně, vstupním věku klienta, na výši pojistného plnění, době trvání pojištění a také na rizikové skupině, do které je žadatel zařazen.

Na základě úmrtnostních tabulek³, kde je uvedena pravděpodobnost úmrtí pro muže a ženy jednotlivých věkových kategorií, lze konstatovat, že ženy mají delší dobu dožití oproti mužům. Úmrtnostní tabulky jsou proto jedním z nástrojů výpočtu pojistného pojišťovnami. Pro určení výše pojistného je důležitá i frekvence, ve které bude pojištěný pojistné hradit. Může si vybrat hrazení pojistného měsíčně, čtvrtletně, pololetně nebo ročně. Pojistné je také možno uhradit jednorázově pro celou dobu trvání pojištění.

Výhodou placení ročního pojištění je u některých pojišťoven možnost snížení výše pojistného až o několik procent. Při využití jednorázové platby mají pojišťovny možnost manipulovat s větším množstvím peněz delší dobu a tak je investovat s vyšším výnosem. Proti neočekávané změně frekvence v placení pojistného se pojišťovny brání ve smluvních podmínkách, kdy umožňují změnu každý rok, ale pouze v den uzavření smlouvy (pokud není v pojistných podmínkách uvedeno jinak). Předčasné ukončení smluvního vztahu (hlavně v prvních letech) není výhodné z důvodů nízké odkupní ceny hrazené pojišťovnou. (Frekvence placení pojistného, 2016)

Životní pojištění má v současné době své přední místo na trhu z důvodů vysokého počtu uzavřených smluv prostřednictvím pojišťovacích zprostředkovatelů. Tito zprostředkovatelé jsou odměňováni vysokými provizemi, které jim jsou vypláceny pojišťovnami.

³ Dostupné na: https://www.czso.cz/csu/czso/umrtnostni_tabulky

Hlavní výhody:

- *Zajištění životní úrovně*
- *Rezervotvorná složka pro odchod od důchodu*
- *Velký rozsah možných připojištění*
- *Možnost přerušení hrazení pojistného*
- *Možnost daňových odpočtů*
- *Vhodný příspěvek zaměstnavatele*
- *Zhodnocení peněžních prostředků (spořicí složka)*

Hlavní nevýhody:

- *Dlouhodobost pojištění*
- *Spoření nelze nahradit pojištěním*
- *Nemožnost zainteresování všech subjektů*
- *Možnost malého nebo nulového zhodnocení při volbě špatné strategie (investiční životní pojištění)*

2.4.1. Daně a pojištění

Z každého pojistného jsou vybírány pojišťovací daně a poplatky. Ty jsou řazeny mezi veřejné příjmy. Uvedený druh daní je z fiskálního hlediska výhodný způsob zdanění z důvodu pravidelnosti a nízkých nákladů na výběr daně. (Vostatek, 2000)

Životní pojištění je využíváno mnohými zaměstnavateli jako mzdový benefit, který slouží jako příspěvek zaměstnanci ke mzdě. Tento benefit je často využíván, protože zaměstnavatel si příspěvky pro zaměstnance na životní pojištění a penzijní připojištění může zahrnout do daňově uznatelných nákladů podnikání. Odečítá si je od základu daně. Musí však dodržet určité podmínky, které jsou dány v zákoně⁴:

- *Pojistná smlouva je sjednána pro zákonem stanovená pojistná rizika (pojištění pro případ smrti nebo dožití, pojištění pro případ dožití)*

⁴ Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb.

- *Zaměstnanec je pojistníkem i pojištěným a současně plátcem daně*
- *Smlouva je uzavřena minimálně na pět let a minimálně do 60 let věku pojištěného*
- *Smlouva neumožňuje výběry v průběhu trvání, pokud nejde o pojistné plnění (tato podmínka je od roku 2015 nově)*

Úspora zaměstnavatele při využití životního pojištění pro zaměstnance

Přispívá-li zaměstnavatel zaměstnanci na životní pojištění do částky 30 000 Kč, má zaměstnanec příspěvek osvobozen od daně z příjmů i od platby sociálního a zdravotního pojištění. (Příspěvek zaměstnavatele, 2015)

Jak naznačuje tabulka 1, je využití životního pojištění jako zaměstnaneckého benefitu nejvhodnější formou. Pokud zaměstnavatel navýší zaměstnanci mzdu přímým způsobem, činí takového zvýšení mzdy zaměstnavateli měsíční náklad ve výši 1 340 Kč. Pokud zaměstnavatel navýší zaměstnanci mzdu formou příspěvku do životního pojištění, činí toto zvýšení zaměstnavateli měsíční náklad ve výši 1 000 Kč.

Tabulka 1: Konkrétní příklad nákladové úspory

mzdové náklady zaměstnavatele	stávající stav	přímé zvýšení mzdy zaměstnance	zvýšení formou příspěvku na ŽP
hrubá měsíční mzda zaměstnance	23 000 Kč	24 000 Kč	23 000 Kč
příspěvek zaměstnavatele na životní pojištění	0 Kč	0 Kč	1 000 Kč
sociální a zdravotní pojištění	7 820 Kč	8 160 Kč	7 820 Kč
výše nákladů zaměstnavatele na 1 zaměstnance	30 820 Kč	32 160 Kč	31 820 Kč
měsíční růst nákladů na 1 zaměstnance	0 Kč	1 340 Kč	1 000 Kč

Zdroj: (Příspěvek zaměstnavatele, 2015)

Daňová úspora fyzické osoby využívající životní pojištění

Součástí životního pojištění je i daňová uznatelnost pro fyzické osoby. Tato uznatelnost se řídí zákonem o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů⁵. Od základu daně lze odečíst poplatníkem zaplacené pojistné ve zdaňovacím období za předpokladu již uvedeného v této kapitole.

Pokud jsou tyto podmínky dodrženy, může si poplatník odečíst od základu daně částku ve výši maximálně 12 000 Kč.

2.4.2. Charakteristika životního pojištění

V životním pojištění je vždy vytvářena pojistná rezerva na pojistné události, které jednoznačně v budoucnosti vzniknou. Na konci pojistného období je vypláceno pojistné plnění pojištěnému.

Částky placené pojistníkem

Brutto pojistné je tvořeno netto pojistným a vedlejšími náklady na pokrytí správních nákladů pojišťovny a případných odchylek formou bezpečnostní přírážky.

Každou pojistnou smlouvu je nutno mít pokrytou, tzv. netto pojistné. Toto krytí vychází z kalkulace předpokládané úrokové míry (sloužící k diskontování vyplacené částky) a z úmrtnostních tabulek. Je vypočteno tak, aby v průměru pojišťovně krylo pojistná plnění. V případě pojistné události se jako odškodnění vyplácí sjednaná pojistná částka.

Netto pojistné je hlavní složkou brutto pojistného. Komerční pojišťovny jím kryjí své výdaje na pojistná plnění a vytváří zároveň rezervy. Výše netto pojistného je dána velikostí rizika. V netto pojistném je zachycena i přírážka, která kryje možné nadprůměrné budoucí škody. Netto pojistné je tedy označováno jako cena pojistného rizika. Jeho výše je určována pomocí pojistně matematických metod neboli statistických údajů, které zaznamenávají výskyt škodovosti v minulých letech. (Netto pojistné, 2011)

⁵ Viz. Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. §15 Nezdánitelná část základu daně, odstavec 6

Brutto pojistné je počítáno dle vzorce:

$$P_B = P_N + \alpha + \beta + \gamma + \delta + Z + P_R$$

P_B - pojistné brutto

P_N - pojistné netto

α - jednorázové počáteční náklady

β - běžné správní náklady po celou dobu pojištění

γ - běžné inkasní náklady

δ - běžné správní náklady spojené s výplatou důchodu

Z - zisk

P_R - jiné přírážky

2.4.3. Členění dle typu pojištění

Definování proměnných, které jsou využívány pro vzorce netto pojistného.

l_x ... počet lidí z l_0 (kořen úmrtnostní tabulky: 100000) dožívajících se věku x

$d_x = l_x - l_{x+1}$... počet zemřelých ve věku x

M_x ... součet diskontovaných zemřelých věku x až do konce tabulky

C_x ... diskontovaný počet zemřelých ve věku x

$D_x = l_x \cdot v^x$... diskontovaný počet ($v = 1/(1+i)$) dožívajících ve věku x , kde i je roční efektivní úroková míra, kterou pojišťovna používá při pojistně-technických výpočtech

N_x ... součet diskontovaného počtu jedinců dožívajících se věku x až do konce tabulky

2.4.3.1. Trvalé pojištění pro případ smrti

Jedná se o typ pojištění, které kryje pouze riziko úmrtí, tudíž neobsahuje rezervotvornou složku. Sjednaná pojistná částka je vyplácena oprávněným osobám v případě, že osoba, která se pojistila, zemře v době trvání smlouvy. Tento produkt slouží pro snížení negativních ekonomických dopadů, které mohou nastat po smrti výdělečně činného člena rodiny. Pojištění je využíváno například podnikateli, protože některé banky toto pojištění požadují při uzavírání úvěru. (Šulista, Nýdl & Akehurst-Moore, 2008)

Vzorce:

Jednorázové jednotkové netto pojistné (A_x):

$$A_x = \frac{d_x \cdot v + d_{x+1} \cdot v^2 + \dots}{l_x} = \frac{d_x \cdot v^{x+1} + d_{x+1} \cdot v^{x+2} + \dots}{l_x \cdot v^x} = \frac{C_x + C_{x+1} + \dots}{D_x} = \frac{M_x}{D_x}$$

Roční jednotkové netto pojistné (P_x):

$$P_x = \frac{M_x}{N_x}$$

2.4.3.2. Dočasné pojištění pro případ smrti

V tomto typu pojištění je pojištěn život pojištěného pouze po sjednanou dobu. Riziko smrti je kryto po určitou dobu sjednanou ve smlouvě. Po uplynutí této doby, pokud osoba pojištěná nezemře, nevzniká nárok na vyplacení pojistného plnění. Výhodou tohoto typu pojištění je nižší částka, která je hrazena pojištěným, tzn., nabízí za nízkou částku vysoké pojistné plnění. (Šulista, Nýdl & Akehurst-Moore, 2008)

Vzorce:

Jednorázové jednotkové netto pojistné (pojištění sjednané na dobu n let):

$$A_{x:\overline{n}|}^1 = \frac{C_x + C_{x+1} + \dots + C_{x+n-1}}{D_x} = \frac{M_x - M_{x+n}}{D_x}$$

Roční jednotkové netto pojistné (pojištění sjednané na dobu n let):

$${}_n | P_x = \frac{M_x - M_{x+n}}{N_x - N_{x+n}}$$

2.4.3.3. Pojištění na dožití (důchodové pojištění)

Je typem pojištění, kdy pojištěný obdrží pojistné plnění pouze v případě dožití se konce pojistné doby, jinak pojištění zaniká. Jedná se o produkt důchodového pojištění, kdy pojistné plnění může být vypláceno jednorázově nebo perpetuitně. Tento typ je využíván subjekty, které mají zájem na zabezpečení dostatečných příjmů rodiny i v důchodovém věku. Zároveň tím i zhodnocují své finanční prostředky. U tohoto typu pojištění je garantováno vyplacení sjednaného pojistného plnění, které je navýšeno o garantované zhodnocení. (Šulista, Nýdl & Akehurst-Moore, 2008)

Vzorce:

Jednorázové jednotkové netto pojistné (pojištění je uzavřeno na n let):

$${}_n E_x = \frac{l_{x+n} \cdot v^n}{l_x} = \frac{l_{x+n} \cdot v^{x+n}}{l_x \cdot v^x} = \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

Roční jednotkové netto pojistné (pojištění sjednané na dobu n let):

$${}_n P_x = \frac{\frac{D_{x+n}}{D_x}}{\frac{N_x - N_{x+n}}{D_x}} = \frac{D_{x+n}}{N_x - N_{x+n}}$$

2.4.3.4. Smíšené pojištění

Typ pojištění, který kombinuje pojištění pro případ smrti s pojištěním pro případ dožití. Pojistné plnění nastává ve sjednaný den, pokud je pojištěný naživu. Pokud je pojištěný v době výplaty již po smrti, je pojistná částka vyplácena obmyslenému. Při uzavírání pojistné smlouvy si klient může zvolit různou výši pojistné částky pro dožití a pro případ smrti. V případě pojistné částky týkající se dožití, je garantováno její zhod-

nocení technickou úrokovou mírou (TÚM)⁶. Trendy ve smíšeném pojištění vedou k tvorbě nových pojistných produktů, přičemž dochází k modifikaci smíšeného životního pojištění. (Šulista, Nýdl & Akehurst-Moore 2008)

Vzorce:

Jednorázové jednotkové netto pojistné (pojištění je uzavřeno na n let):

$$A_{x:n} \rfloor = \frac{C_x + C_{x+1} + \dots + C_{x+n-1} + D_{x+n}}{D_x} = \frac{M_x - M_{x+n} + D_{x+n}}{D_x}$$

Roční jednotkové netto pojistné (pojištění uzavřeno a pojistné placeno na n let):

$${}_n P_x = \frac{M_x - M_{x+n} + D_{x+n}}{N_x - N_{x+n}}$$

Smíšené pojištění je možno rozčlenit na:

- Univerzální
- Kapitálové⁷
- Investiční⁸

⁶ Viz. kapitola 2.5. Kapitálové životní pojištění

⁷ Viz. kapitola 2.5. Kapitálové životní pojištění

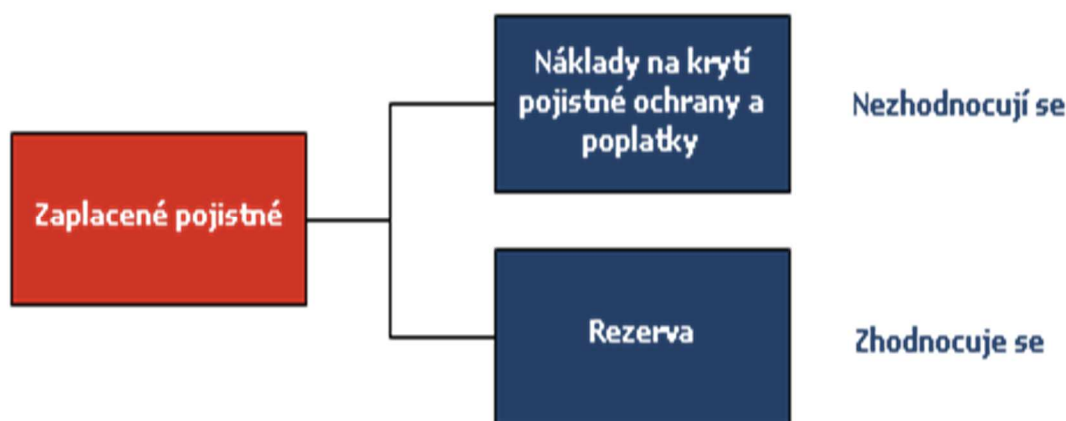
⁸ Viz. kapitola 2.6. Investiční životní pojištění

2.5. Kapitálové životní pojištění

Jedním z produktů z kategorie životního pojištění smíšeného je kapitálové životní pojištění. Je kombinací pojištění pro případ smrti, pro případ dožití a spoření. Jeho základním charakteristickým rysem je především garantovaná minimální výnosnost vložených finančních prostředků. Dalším znakem tohoto typu pojištění je klientova absence ovlivňovat výnosnost jeho peněžních prostředků vložených do pojištění. (Janda, 2011)

Placené pojistné je rozděleno podle předem daného klíče do dvou částí.

Obrázek 1: Využití zaplaceného pojistného v kapitálovém životním pojištění

Zdroj:(Kapitálové životní pojištění, 2014)

Jedna část je určena na pokrytí rizika smrti a dožití. Tato část pojistného je rozdělena stejně pro obě rizika, nebo se tato částka se může lišit. Klient si zvolí zvlášť pojistnou částku pro případ smrti a zvlášť pojistnou částku pro případ dožití.

Druhá část je zhodnocována ve prospěch klienta. Tato část je složena z minimálního možného výnosu, který se odvíjí od technické úrokové míry a podílu na výnosech pojišťovny. Pokud pojišťovna vydělá investováním do podílových fondů, nebo do dalších investičních nástrojů více, odečte si poplatky a zbytek může připsat klientům jako podíly na výnosech. Z toho vyplývá, že produkt kapitálového životního pojištění v sobě zahrnuje i spořicí složku, protože vzniká tzv. kapitálová hodnota neboli rezerva, která je využita ve fázi dožití. (Kapitálové životní pojištění, 2014)

U kapitálového životního pojištění se rezerva, která se dále zhodnocuje, vypočte odečtením nákladů na krytí pojistné ochrany a poplatků spojených s vedením pojistné smlouvy od celkového pojistného, které platí klient pojišťovně. Prostředky, které pojišťovna spravuje v rezervách, nemohou být investovány libovolně.

Povolené investiční limity stanovuje vyhláška tak, aby bylo možné dosáhnout garantovaného zhodnocení, ke kterému se pojišťovna zaváže v pojistné smlouvě. Portfolio tak může být tvořeno prakticky pouze dluhopisy, které nejsou oproti ostatním možnostem tak rizikové a jsou nástroji peněžního trhu. Akcie, jakožto rizikovější prvek, mohou být v portfoliu jen velmi okrajově, proto se kapitálové životní pojištění chová prakticky jako dluhopisová investice s vyššími poplatky. (Kapitálové životní pojištění, 2014)

Výše technické úrokové míry (TÚM) je dána vyhláškou Ministerstva financí č. 434/2009 Sb. V této vyhlášce ministerstvo definuje technickou úrokovou míru a její výši, kterou stanovuje ČNB. (Syrový & Tyl, 2014)

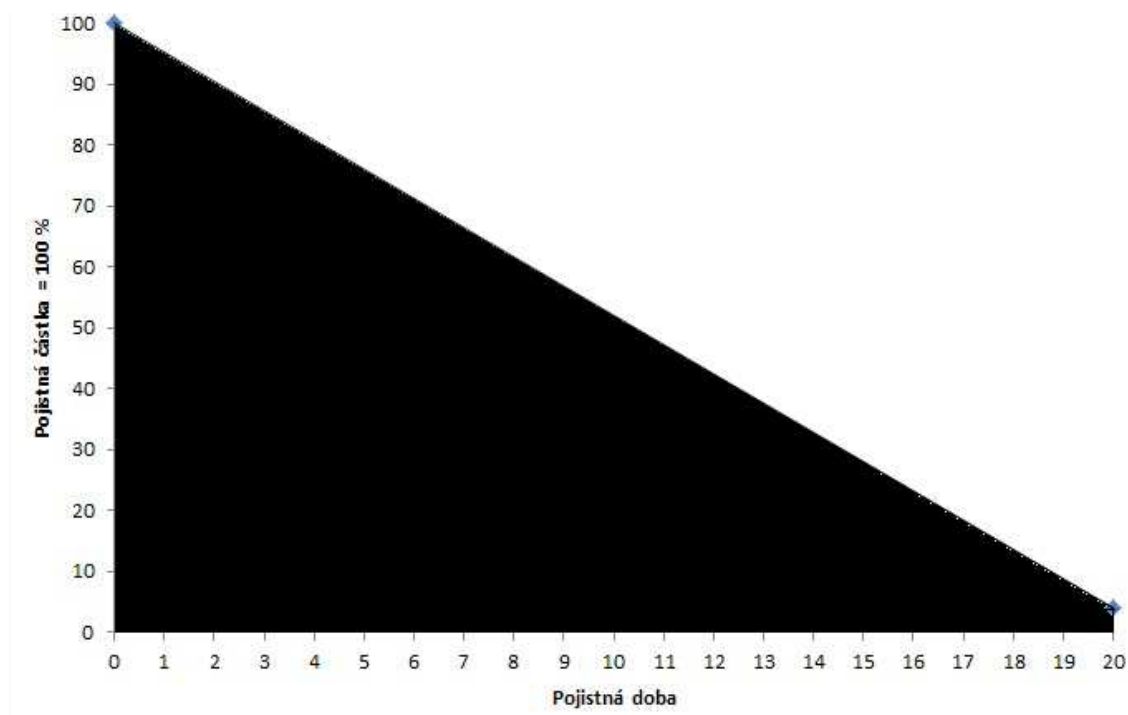
Dle vyhlášky č. 434/2009 Sb. §12 Odstavce 1 se maximální výše technické úrokové míry „stanoví v rozsahu maximálně 60% váženého aritmetického průměru průměrných výnosů všech státních dluhopisů v korunách českých, vydaných v průběhu posledních 36 kalendářních měsíců bezprostředně předcházejících měsíci, kdy bude zveřejněna maximální výše technické úrokové míry.“

Důvodem této státní regulace pomocí TÚM je zamezení klamání zákazníka. Pojišťovny ve snaze nalákat klienty by mohly přislíbit příliš vysoké, často až nereálné zhodnocení, proto je výše garantovaného zhodnocení kalkulována tak, aby pojišťovny byly schopny toho zhodnocení klientovi opravdu zajistit. Pro letošní rok 2016 ČNB ve své vyhlášce stanovila technickou úrokovou míru na 1,3 %⁹.

Kapitálové životní pojištění je v podstatě kombinací dvou produktů - rizikového životního pojištění s klesající pojistnou částkou (plocha pod osou) a dluhopisové investice (plocha nad osou). Jak je možno vyčíst z grafu 1, zvyšuje se hodnota investovaných prostředků a zároveň se snižuje potřeba zajištění proti riziku (viz. klesající černá plocha reprezentující rizikové pojištění). (Syrový & Tyl, 2014)

⁹ Konkrétní znění vyhlášky dostupné na:
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2015/download/vestnik_2015_02_20215560.pdf

Graf 1: Modelace pojistné částky v závislosti na pojistné době v kapitálovém životním pojištění

Zdroj: (Srový & Tyl, 2014)

Pro lepší orientaci jsou v tabulce 2 komplexně shrnuté informace o kapitálovém životním pojištění.

Tabulka 2: Vlastnosti Kapitálové životního pojištění – shrnutí

Vlastnosti	Druh pojištění
	Kapitálové životní pojištění
Krytí rizika (smrt)	●
Tvorba kapitálové hodnoty	●
Aktivní ovlivňování výnosu	

Garantované zhodnocení	●
Flexibilita	
Daňová uznatelnost	●

Zdroj: (Kapitálové životní pojištění, 2014)

2.6. Investiční životní pojištění

Tento typ životního pojištění obdobně jako kapitálové životní pojištění patří do kategorie smíšeného pojištění. Tudiž stejně jako předchozí produkt je smlouva uzavírána pro případ smrti nebo dožití. Odlišností od kapitálového životního pojištění je možnost klienta volit si investiční strategii a spolu s tím aktivně ovlivňovat výnosnost. Tento fakt je vykompenzován zpravidla chybějícím minimálním garantovaným zhodnocením. (Investiční životní pojištění, 2014)

Změnou oproti kapitálovému životnímu pojištění je fakt, že pojistné plnění je odvíjeno od cen podílových jednotek daného podílového fondu (pojem podílová jednotka je níže vysvětlen). V tomto případě (investováním pojistného do podílových fondů) klient nese investiční riziko sám. Klient přímo rozhoduje o tom, kam a jakou část bude investovat. To přináší možnost vyšší výnosnosti, ale i možnost výrazně nižšího zhodnocení než je tomu u kapitálového životního pojištění. (Investiční životní pojištění, 2014)

Definicí pojmu podílová jednotka se rozumí: „*Základní jednotka, která vyjadřuje poměrný podíl hodnoty daného fondu. Má přesně určenou hodnotu. Veškeré platby na investiční životní pojištění probíhají prostřednictvím nákupu a prodeje podílových jednotek.*“¹⁰

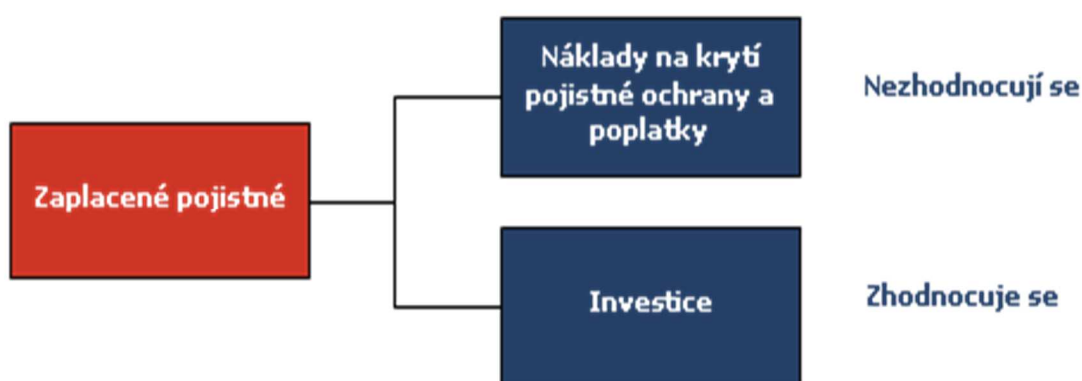
Dalším důležitým pojmem je tzv. alokační poměr. Tento poměr signalizuje poměrovou část, ve které je část pojistného placeného klientem umístěna do jednotlivých podílových fondů.

Jak již bylo řečeno, v tomto typu produktu se nejedná o vyplácení předem stanovené částky na dožití spočtené pojišťovnou při uzavírání pojistné smlouvy, která by

¹⁰ Bližší informace dostupné na: <http://cap.cz/vse-o-pojisteni/pojisteni-v-praxi/slovník-pojmu>

případně mohla být navýšena o podíl na zisku dané pojišťovny. Výše pojistného plnění, kterou klient, pokud se dožije konce pojistné doby určené ve smlouvě s pojišťovnou, obdrží, je vázána na konečném součtu hodnot podílových jednotek. Tyto jednotky jsou kumulovány na individuálním účtu klienta, který byl vytvořen pojišťovnou při uzavření smlouvy. Z tohoto účtu si pojišťovna spolu se správními poplatky odčítá i pojistné pro případ smrti. Vzhledem k tomu, že toto plnění pro případ smrti je sjednáváno na pevně danou částku, bývá vyjmuta ze spořicí složky. (Rejnuš, 2014)

Obrázek 2: Využití zaplaceného pojistného v investičním životním pojištění

Zdroj: (Investiční životní pojištění, 2014)

V případě úmrtí klienta je podle individuálních podmínek pojišťoven¹¹ vyplacena pojistná částka, nebo aktuální hodnota individuálního účtu (hodnota pojištění).

Pojistné plnění v případě smrti konstruováno několika formami:

➤ *varianta Pojistné*

- v případě smrti je vyplacena aktuální hodnota fondu, nejméně však do výše doby zaplaceného pojistného,

➤ *varianta Fond a pojistná částka*

- v případě smrti je vyplacena hodnota fondu a sjednaná pojistná částka,

➤ *varianta Nejméně pojistná částka*

- v případě smrti je vyplacena pojistná částka, případně hodnota fondu, pokud je tato hodnota vyšší. (Výpočet pojistného pro případ smrti u IŽP, 2000 - 2016)

¹¹ Blíže v pojistných smlouvách daných pojišťoven

V případě dožití je vyplacena vždy aktuální hodnota individuálního účtu (hodnota pojištění).

Některé pojišťovny vzhledem ke konkurenčnímu boji na pojistném trhu mohou nabízet odměnu v podobě bonusu, který pojišťovna přičte k hodnotě na individuálním účtu klienta v případě dožití se konce pojistné smlouvy. Nejčastěji jsou dvě varianty těchto bonusů.

První varianta je, že pojišťovna z každého zaplaceného pojistného nebo za každý měsíc trvání smlouvy připočte na individuální účet klientovi bonusové jednotky podle pravidel uvedených v pojistných podmínkách. Výše zmíněný bonus spolu s částkou nakumulovanou na individuálním účtu je vyplácen pojišťovnou klientovi při dožití.

Druhou variantou bonusu je příslib pojišťovny, že v případě dožití vyplatí 101 % hodnoty individuálního účtu. (Jak funguje investiční životní pojištění, 2016)

Nedílnou součástí tohoto typu pojištění je flexibilita. U produktů investičního životního pojištění není vztah mezi placeným pojistným a pojistnou částkou na smrt dán jednoznačně. Klient si při zakládání pojistné smlouvy určí pojistné plnění z intervalu, který je dán pojišťovnou. Ve druhé a třetí z možností konstruování pojistného plnění si klient určuje tzv. minimální pojistnou částku (10 000 Kč, 20 000 Kč, 50 000 Kč). Pokud klient požaduje znatelně vyšší částku, je podroben vyplnění zdravotního dotazníku z důvodu ochrany pojišťovny. Tuto částku lze během pojistné doby měnit a přizpůsobovat potřebám klienta. Změna je zpravidla platná po úpravě hned od příštího měsíce. (Jak funguje investiční životní pojištění, 2016)

Další vlastností tohoto typu pojištění je široká možnost investování. Klient má na výběr hned několik investičních strategií¹² a může si sám zvolit, kam umístí své prostředky (podle charakteru klienta).

Investiční strategie je postavena na vztahu rizika a výnosů. Je dosti nemožné oddělit striktně výnosy od rizik, protože obojí je pevně propojeno, proto je klíčové chápat základní zákonitosti. Požaduje-li klient vysoké výnosy, musí zároveň podstoupit i přiměřeně k tomu vysoké riziko. Druhou ze zákonitostí je uvědomění si, že podstoupil-li klient vysoké riziko, neznamená to, že dosáhne vysokých výnosů. Neboť fondy s vysokým potenciálem výnosu jsou produkty akciového typu. S akcie je spojeno vyso-

¹² Blíže popsány v tabulce 3

ké kolísání jejich hodnot. Zvolení optimální investiční strategie by mělo zobrazovat potřeby a zájmy klienta a jeho investiční potenciál. V případě, že si klient není jistý kam alokovat své finanční prostředky, měl by vyplnit tzv. investiční dotazník. Dotazník by měl odhalit potenciál a investiční profil klienta. (Kohout, 2013)

Tabulka 3: Typy strategií v investičním životním pojištění

Strategie	Riziko	Určeno pro	Časový horizont
Konzervativní	Nízké	Investory, kteří jsou ochotní postoupit minimální riziko a jejich cílem je jistota stabilního zhodnocování.	Krátkodobý
Vyvážená	Střední	Investory, kteří preferují vyvážený poměr mezi mírou investičního rizika a vyšší očekávaného výnosu.	Střednědobý
Dynamická	Vysoké	Investory, kteří jsou ochotni postoupit vyšší riziko a očekávají za to vyšší míru výnosů. V důsledku rizikovosti strategie může dojít i ke znehodnocení investice.	Dlouhodobý

Zdroj: (Investiční životní pojištění, 2014)

Aby pojišťovna zabránila nákupu příliš rizikových investičních instrumentů, bývá zpravidla investování klientů omezeno pouze na nákup jednotek v podílových fondech, které jsou předem stanoveny v pojistné smlouvě. Z těchto fondů si klient volí ten, který odpovídá právě jeho představám, nabízí se zde možnost různé kombinace těchto fondů (alokační poměr). (Rejnuš, 2014).

V některých případech má klient volbu vybrat si podílový fond, který má v portfoliu jiná investiční společnost. V tomto případě musí klient počítat s doplňkovými poplatky, které si daná společnost účtuje za správu.

2.6.1. Podílové fondy používané v investičním životním pojištění

Ve všech pojišťovnách při uzavírání smlouvy o životním investičním pojištění jsou klientovi nabízeny různé druhy investičních fondů, kam lze peněžní prostředky alokovat.

Dělení podílových fondů na trhu podle obsahu podkladového aktiva:

➤ *akciový fond*

- je představován obvykle akciemi zavedených českých i zahraničních podniků zhruba ze 70 % celkového portfolia, doplněné dále o obligace, dluhopisy a termínované vklady,
- jedná se o nejagresivnější způsob investování, znakem tohoto fondu je vysoké riziko a potencionálně vysoký výnos,

➤ *obligační fond*

- prostředky jsou vkládány na nákup státních, firemních a bankovních dluhopisů,
- fond je označován za méně konzervativní, protože je charakterizován nízkou mírou rizika a vyšším výnosem, než je tomu např. u fondu zaměřeného na peněžní trh,

➤ *komoditní fond*

- je složený z jednotlivých komoditních a surovinových futures kontraktů (tzn. investic do cenných papírů), jejichž hodnota je závislá na ceně surovin (ropy, zlata, průmyslových kovů atd.),

➤ *peněžní fond*

- tvoří krátkodobé cenné papíry typu státní pokladniční poukázky a další dluhopisy s krátkou dobou splatnosti a zároveň ukládání peněz do termínovaných vkladů u bank,
- fond je vhodný pro konzervativní klienty, protože rizika jsou velmi nízká a zároveň výnos je poměrně jistý a stabilní, avšak jen mírně převyšuje zhodnocení finančního prostředku pomocí termínovaných vkladů,

➤ *smíšený fond*

- kombinuje jednotlivé finanční instrumenty, tzn. akcie, obligace a nástroje peněžního trhu, alokační poměr do akcií tvoří většinou polovinu z celkového portfolia,
- fond vhodný pro klienty, kteří se nebojí podstoupit investiční riziko, které je vykompenzováno očekávaným ziskem vyšším než u peněžního nebo dluhopisového fondu,

➤ *garantovaný fond*

- prostředky jsou alokovány do termínovaných vkladů, to znamená, že vzniká garance zhodnocení,
- je vhodný pro klienty, kteří jsou nejkonzervativnějšího typu, jelikož fond nepředstavuje téměř žádné riziko a tvoří tak takřka jistý výnos,

➤ *nemovitostní fond*

- fond je spojen s nákupem realit, výnos plyne hlavně z pronájmu.

(Jak funguje investiční životní pojištění, 2010 - 2016)

Dělení podílových fondů na trhu podle investičního profilu klienta:

➤ *konzervativní otevřený podílový fond*

- alokuje peněžní prostředky do státních pokladničních poukázek, do termínovaných vkladů u bank a do dluhopisů,
- je spojen s nízkým rizikem proměnlivosti ceny, proto je vhodný pro klienta, který požaduje nízkou volatilitu kurzu a je ochoten akceptovat výnosy, jež jen mírně převyšují výnos z bankovních termínovaných vkladů,
- doporučený investiční horizont fondu může být kratší než 5 let,

➤ *vyvážený fond fondů*

- je vhodný pro klienty požadující vyvážený poměr mezi rizikem a potenciálním zhodnocením,
- zhodnocení překonává konzervativní produkty a zároveň poskytuje částečnou participaci na akciových a komoditních trzích,
- alokace probíhá mezi konzervativními fondy, ale i rizikovějšími -akciovými fondy,
- doporučený investiční horizont u tohoto fondu fondů je více než 5 let,

➤ *dynamický fond fondů*

- má smysl pro klienty, kteří chtějí využít potenciálu na akciových a komoditních trzích a jsou zároveň ochotni přijmout i vyšší investiční riziko z důvodu většího kolísání hodnoty fondu, ale požadují zároveň i vyšší výnos,
- výhodou fondu je variabilita složení fondu, která se průběžně mění v závislosti na podmínkách trhu,
- doporučený investiční horizont je více než 8 let. (Pojistné podmínky ČP, 2016)

Pro komplexní pochopení investičního životního pojištění i zde je využita tabulková metoda (tabulka 4), která zachycuje veškeré charakteristiky pro investiční životní pojištění.

Tabulka 4: Vlastnosti Investičního životního pojištění – shrnutí

Vlastnosti	Druh pojištění
	Investiční životní pojištění
Krytí rizika (smrt)	●
Tvorba kapitálové hodnoty	●
Aktivní ovlivňování výnosu	●
Garantované zhodnocení	● ¹³
Flexibilita	●
Daňová uznatelnost	●

Zdroj: (Investiční životní pojištění, 2014)

¹³ Jen pro případ alokace do garantovaného fondu

3. Metodika

Metodický postup:

- *Analýza investičního životního pojištění*
- *Analýza kapitálového životního pojištění*
- *Sběr informací o vybraných produktech u jednotlivých peněžních ústavů – analýza trhu*
- *Komparace těchto produktů u vybraných pojišťoven na pojistném trhu v České republice*
- *Shrnutí výhod a nevýhod vybraných produktů*

Nedílnou součástí při tvorbě této práce bylo seznámení se se základním fungováním pojištění. K tomu bylo využíváno studování odborné literatury, které bylo doplněno o podklady z internetových stránek pojišťoven.

Dalším krokem bakalářské práce bylo sestavení literární rešerše. Rešerše se zabývá výrazy souvisejícími s pojišťovnictvím. Obsahuje pojmy, jako jsou pojišťovnictví a jeho složky, pojištění a základní klasifikace, a v neposlední řadě se detailně zaměřuje na životní pojištění dělící se na kapitálové a investiční.

Součástí práce byla analýza současné nabídky investičního a kapitálového životního pojištění na českém pojistném trhu. Sekundární data byla zjišťována pomocí internetové stránky ČAP.cz, která mě dále přesměrovala na jednotlivé internetové stránky daných poskytovatelů pojištění. Další informace jsou čerpány z různých internetových zdrojů zabývajících se životním pojištěním.

Primární data byla pořízena pomocí kvalitativního výzkumu. Výzkum probíhal prostřednictvím osobních konzultací se zaměstnanci vybraných pojišťoven. Výběr konkrétních pojišťoven se uskutečnil z celkem šestnácti pojišťoven, které operují na českém pojistném trhu.

Při shromažďování potřebných dat na úrovni investičního životního pojištění byly obdrženy ze všech pojišťoven žádané údaje. Oproti tomu při průzkumu trhu na úrovni kapitálového životního pojištění bylo zjištěno, že tento typ pojištění poskytují pouze dvě pojišťovny. Od roku 2016 došlo ke stažení tohoto typu pojištění z nabídky jedné

z nich. Tato skutečnost zapříčinila nedostatek srovnávaných pojišťoven a z toho důvodu je finální výběr pojišťoven omezen.

Dalším faktorem, který vstupuje do komparace, je dostupnost distribuovaných údajů ze stran pojišťoven. Tyto instituce poskytují celou řadu propagačních materiálů, avšak při detailním rozboru produktu, pojišťovny nechtějí informace uvádět, nebo zaměstnanci pojišťoven nejsou dostatečně odborně proškoleni, což se odráží i v ochotě zaměstnanců spolupracovat na provádění modelace.

Komparace obou produktů je provedena na dvou modelových příkladech, které jsou náhodně vybrány. Modelové příklady jsou z reálného života, kdy potenciálního zákazníka zajímá zhodnocení jeho peněžních prostředků spolu s pokrytím rizika smrti. Zároveň jsou modely zaměřeny na výši zaplacených finančních prostředků. Nedílnou součástí analýzy je naznačení základních parametrů a limitů daných produktů, protože právě tyto ukazatele jsou při výběru pojišťovny a posléze typu a produktu pro potenciální zákazníky velice podstatné. Nyní se zaměříme na prezentaci vstupních dat příkladů potřebných pro komparaci.

4. Analýza pojistného trhu a modelace pojištění

V dřívějších kapitolách bylo popsáno životní pojištění, jeho charakteristiky a členění podle teorie. Bylo poukázáno na jeho základní vlastnosti a funkce. Dále se práce zaměřuje blíže na praxi. Součástí je poukázat, jak tento typ pojištění vnímají pojišťovny a jaké produkty v tomto typu pojištění nabízejí. K porovnání obou typů pojištění slouží dva modelové příklady.

Modelový příklad číslo 1

Pan Opatrný je narozen v roce 1984, tzn., že v současnosti je ve věku 32 let a pracuje jako administrativní pracovník. Je hlavním živitelem rodiny a právě z tohoto důvodu se rozhodl, že zabezpečí svou rodinu po finanční stránce. Dočetl se, že optimální zabezpečení by mělo odpovídat hodnotě trojnásobku jeho roční mzdy. Spočetl si, že s jeho průměrným platem 35 000 Kč měsíčně by měl pokrýt riziko smrti ve výši 1 200 000 Kč. Jelikož přemýšlí i nad spořením, zvolil životní pojištění s rezervotvornou složkou do jeho 60-ti let. Dále se rozhodl, že výše měsíčního pojistného bude 1 000 Kč. O žádném dalším připojištění neuvažuje.

Modifikovaný příklad číslo 1

Pan Opatrný je narozen v roce 1994, tzn., že v současnosti je ve věku 22 let a pracuje jako administrativní pracovník. Je hlavním živitelem rodiny a právě z tohoto důvodu se rozhodl, že zabezpečí svou rodinu po finanční stránce. Dočetl se¹⁴, že optimální zabezpečení by mělo odpovídat hodnotě trojnásobku jeho roční mzdy. Spočetl si, že s jeho průměrným platem 35 000 Kč měsíčně by měl pokrýt riziko smrti ve výši 1 200 000 Kč. Jelikož přemýšlí i nad spořením, zvolil životní pojištění s rezervotvornou složkou do jeho 60-ti let. Dále se rozhodl, že výše měsíčního pojistného bude 1 000 Kč. O žádném dalším připojištění neuvažuje.

¹⁴ V kapitole 2.4 Životní pojištění

Modelový příklad číslo 2

Pan Novotný je narozen v roce 1998, tzn., že je ve věku 18 let a v současnosti stále studuje. Jeho rodiče se rozhodli, že svého syna zabezpečí do budoucna, tzn. do jeho 60-ti let. Z důvodu využití životního pojištění jako zabezpečení na synovo stáří platí měsíční pojistné ve výši 3 600 Kč. Částka na krytí rizika smrti je 50 000 Kč.

Nastavení investičního životního pojištění

K výpočtům všech částek jsem využil pojistné kalkulačky, které každá pojišťovna vlastní a má zde nastaveny veškeré poplatky. Výhodou sjednávání smluv přes kalkulatory je téměř nulový výskyt chyb při vyplňování pojistné smlouvy. Při modelaci obou příkladů investičního životního pojištění jsem použil 2% zhodnocení, protože tuto hodnotu mají mnou vybrané instituce zakotvenou pro modelování ve vnitropodnikových směrnicích. Ačkoli podílové fondy dosahují i vyššího zhodnocení, tato hodnota je optimální pro pojišťovny, aby nedocházelo k nespokojenosti ze stran klientů, kteří by při nižších výnosech mohli reagovat negativně. Zároveň byla vyvinuta snaha o podobnou strukturu podílových fondů, ačkoli každá pojišťovna má vlastní fondy a tudíž nemůže dojít k úplné shodě v obou produktech.

Nastavení kapitálového životního pojištění

K modelaci pojistných plnění jsem rovněž požádal zaměstnance pojišťoven. Míra zhodnocení, tedy technická úroková míra, byla nastavena na hodnotu 1,3 %. Pro modelování částky na dožití jsem pojišťovně vždy zadal pouze druh povolání a věk klienta, pojistnou částku na smrt, frekvenci a výši pojistného.

Inflace u modelových případů

K zohlednění pojišťovny využívají tzv. indexaci pojištění. Indexace je ochrana reálné hodnoty pojištění právě před vlivem inflace. K indexaci může dojít jednou ročně v závislosti na indexu růstu spotřebitelských cen. Výše pojistných částek spolu s běžným pojistným se upravuje o indexační procento. Ovšem navýšení pojistných částek může být i nižší než indexační procento. Z důvodu výše uvedeného a vypovídací schopnosti modelů nebyl ani v jednom z modelů připuštěn vliv inflace. (Pojistné podmínky ČP, 2016)

4.1. Popis produktů vybraných pojišťoven

Ze šestnácti pojišťoven působících na pojistném trhu byly z důvodů již zmíněných v kapitole Metodika vybrány dvě pojišťovny. První pojišťovnou poskytující oba typy životního pojištění je NN Životní pojišťovna a druhou, která do konce roku 2015 poskytovala též oba typy životního pojištění, je Česká podnikatelská pojišťovna.

4.1.1. Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group

Česká podnikatelská pojišťovna je na pojistném trhu od roku 1995 a řadí se mezi jednu z mladších pojišťoven. Během doby své působnosti se pojišťovna stala jednou z nejvýznamnějších pojišťoven v České republice. Mezi hlavní a nejvýznamnější činnosti pojišťovny patří pojištění vozidel a nemovitostí. Nicméně i v poskytování životního pojištění pojišťovna nikterak nezaostává za ostatními pojišťovnami. Předepsané pojistné v životním pojištění dosahuje 2,3 miliard Kč a počet klientů je přes 300 tisíc. (ČPP - ČESKÁ PODNIKATELSKÁ POJIŠŤOVNA, A.S, 2016)

4.1.1.1. Investiční životní pojištění

V současné době je v portfoliu pojišťovny investiční produkt s názvem „EVOLUCE“.

Tabulka 5: Hlavní charakteristiky investičního životního pojištění EVOLUCE

Pojištění dospělé osoby	až 2 osoby
Pojištění dětí	až 3 pojištěné děti
Vstupní věk u 1. pojištěného	15 - 65 let
Výstupní věk u 1. pojištěného	85 let

Minimální měsíční platba	300 Kč
Minimální pojistná doba	10 let
Minimální pojistná částka na smrt	30 000 Kč
Maximální pojistná částka	Není stanovena

Zdroj: (Investiční životní pojištění EVOLUCE, 2015)

Smrtí pojištěného pojistný produkt zaniká a pojišťovna posléze vyplatí osobě obmyšlené pojistné plnění dle sjednané varianty¹⁵.

- *varianta Fond a pojistná částka*
- *varianta Nejméně pojistná částka*

V případě dožití se konce smlouvy, vyplácí pojišťovna pojistné plnění ve výši hodnoty na individuálním účtu klienta.

Díky investičnímu životnímu pojištění EVOLUCE se klientovi nabízí možnost alokovat své finanční prostředky, určené na tvorbu kapitálové hodnoty, do několika rozdílných podílových fondů podle jedné ze čtyř investičních strategií:

- *Progresivní strategie I*¹⁶
- *Balancovaná strategie I*¹⁷
- *Garantovaná strategie*
- *Individuální alokace*

¹⁵ Bližší informace viz.: kapitola 2.6 Investiční životní pojištění

¹⁶ Konkrétní rozbor strategie viz tabulka 6

¹⁷ Konkrétní rozbor strategie viz tabulka 7

Tabulka 6: Progresivní strategie

Fond (investiční instrument)	Alokace finančních prostředků
CONSEQ Portfolio nových ekonomik	20 %
C-Quadrat Strategie AMI	20 %
CONSEQ Progresivní portfolio	40 %
CONSEQ Invest Akciový fond	20 %

Zdroj: (Investiční životní pojištění EVOLUCE, 2015)

Tabulka 7: Balancovaná strategie

Fond (investiční instrument)	Alokace finančních prostředků
Pioneer Fund Solutions – Balanced	25 %
CONSEQ Invest Akciový fond	15 %
CONSEQ Balancované portfolio	40 %
C-Quadrat ARTS Total Return Balanced	20 %

Zdroj: (Investiční životní pojištění EVOLUCE, 2015)

Tabulka 8: Garantovaná strategie

Fond (investiční instrument)	Alokace finančních prostředků
Garantovaný fond	100 %

Zdroj: (Investiční životní pojištění EVOLUCE, 2015)

Dále EVOLUCE nabízí určité benefity, jakými jsou například věrnostní bonus. Bonus probíhá formou zvýšení počtu podílových jednotek na účtu podle aktuálního alokačního poměru zvoleného klientem. Podmínkou pro získání bonusu je trvání smlouvy 10 a více let. Poté po uplynutí každých 10-ti let klient obdrží 35 % z poplatků za životní připojištění všech pojištěných osob. Připsaný bonus se dále zhodnocuje podle investiční strategie, kterou klient uzavřel s pojišťovnou při sjednání pojistné smlouvy.

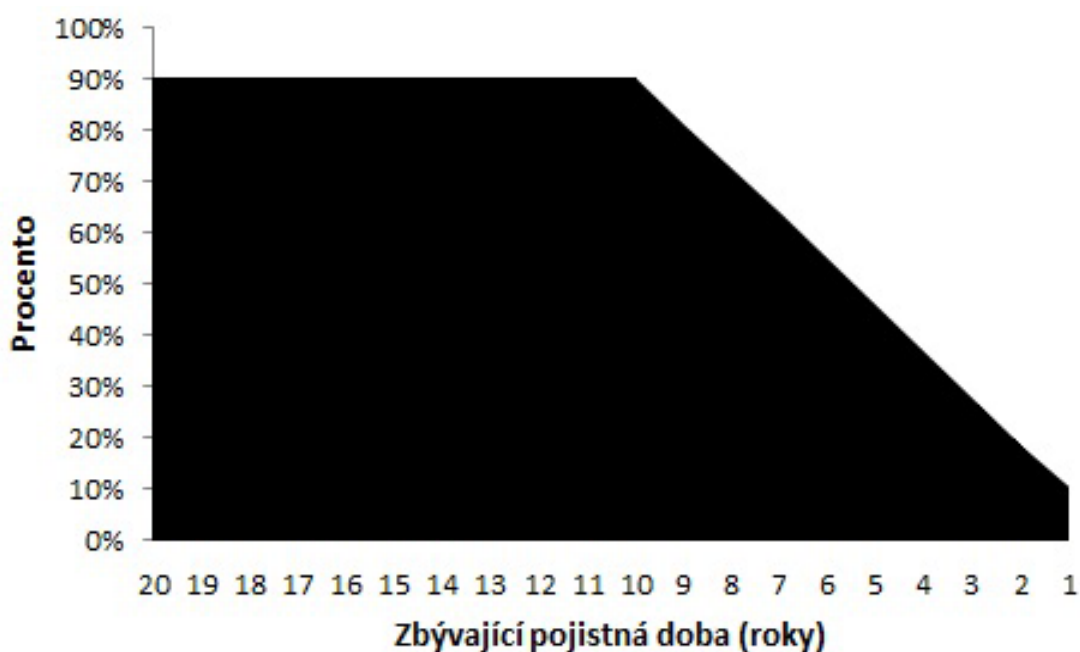
Druhým benefitem, který může klient obdržet, je bonus za bezškodní průběh. Bonus si klient může nárokovat za každých 7 let, ve kterých nevznikla pojistná událost. Klient obdrží 10 % z poplatků za životní připojištění všech pojištěných osob. (Investiční životní pojištění EVOLUCE, 2015)

Navíc pojišťovna automaticky 10 let před koncem pojištění k výročnímu dni provede změnu v portfoliu klienta. Změna obsahuje:

- změnu alokace
- převod jednotek

Blíže znázorněnou změnu alokace v portfoliu klienta, naznačuje graf 2, kde je zakreslen poměr složení fondů v portfoliu v závislosti na přibližujícím se konci smlouvy.

Graf 2: Znázornění složení fondu v závislosti na době

Zdroj: (Investiční životní pojištění EVOLUCE, 2015)

4.1.1.2. Kapitálové životní pojištění

Druhým produktem, který se řadí do portfolia pojišťovny je „Životní pojištění s Filipem PLUS - kapitálové životní pojištění dospělých“.

Tabulka 9: Hlavní charakteristiky kapitálového životního pojištění „Životní pojištění s Filipem PLUS kapitálové životní pojištění dospělých“

Pojištění dospělé osoby	1 osoba
Vstupní věk u 1. pojištěného	0 - 60 let
Výstupní věk u 1. pojištěného	70 let
Minimální měsíční platba	300 Kč
Minimální pojistná doba	10 let
Minimální pojistná částka na smrt	30 000 Kč
Maximální pojistná částka	Není stanovena

Zdroj: (Životní pojištění s Filipem PLUS, 2015)

4.1.2. NN Životní pojišťovna N.V.

Společnost s původním názvem ING jako jedna z prvních zahraničních pojišťoven získala licenci v České republice. Z důvodu vstupu pojišťovny na burzovní trh rozhodlo vedení společnosti o přejmenování evropské ING Investment Management a nizozemské Nationale-Nederlanden na název NN Životní pojišťovna N.V.

NN Životní pojišťovna je společností, která se zabývá především pojišťovnictvím a zároveň správou investic. Pojišťovna poskytuje své služby ve více než 18 zemích, významné zastoupení má zejména v Evropě a Japonsku.

Společnost zaměstnává více než 12 000 zaměstnanců, kteří se starají o 15 milionů zákazníků. V některých zemích NN Group poskytuje i bankovní služby. Předepsané pojistné v životním pojištění dosahuje 6,7 milionu Kč. (Společnost NN, 2016)

4.1.2.1. Investiční životní pojištění

K dnešnímu dni je v portfoliu pojišťovny investiční produkt s názvem „UZ2C – Životní pojištění NN Smart“.

Tabulka 10: Hlavní charakteristiky investičního životního pojištění UZ2C – Životní pojištění NN Smart

Pojištění dospělé osoby	až 2 osoby
Vstupní věk u 1. pojištěného	0-65 let
Vstupní věk u 2. pojištěného	18 - 65 let
Výstupní věk u 1. pojištěného	75 let
Výstupní věk u 2. pojištěného	75 let
Minimální měsíční platba	400 Kč
Minimální pojistná doba	10 let
Minimální pojistná částka na smrt	10 000 Kč
Maximální pojistná částka	5 000 000 Kč

Zdroj: (Investiční životní pojištění NN Smart (UZ2C, UM2C), 2015)

Smrtí pojištěného pojistný produkt zaniká, pojišťovna posléze vyplatí osobě obmyšlené pojistné plnění, varianta¹⁸ tohoto plnění je uvedena v pojistných podmínkách. Pojišťovna nabízí jednu z těchto dvou variant:

- *varianta Fond a pojistná částka*
- *varianta Nejméně pojistná částka*

V případě dožití se konce smlouvy, vyplácí pojišťovna pojistné plnění ve výši hodnoty na individuálním účtu klienta.

Díky investičnímu životnímu pojištění UZ2C – Životní pojištění NN Smart se klientovi nabízí možnost alokovat své finanční prostředky, určené na tvorbu kapitálové hodnoty, do několika rozdílných podílových fondů podle jedné ze třech investičních strategií:

- *Progresivní strategie*¹⁹
- *Balancovaná strategie*²⁰
- *Stabilní strategie*²¹

Tabulka 11: Progresivní strategie

Fond (investiční instrument)	Alokace finančních prostředků
NN (L) InternationalCzech Equity	15 %
NN (L) Global Equity Opportunities	35 %
NN (L) Emerging Markets High Dividend	15 %
NN (L) Global High Dividend	35 %

Zdroj: (Investiční životní pojištění NN Smart (UZ2C, UM2C), 2015)

¹⁸ Bližší informace viz.: kapitola 2.6 Investiční životní pojištění

¹⁹ Konkrétní rozbor strategie viz tabulka 11

²⁰ Konkrétní rozbor strategie viz tabulka 12

²¹ Konkrétní rozbor strategie viz tabulka 13

Tabulka 12: Balancovaná strategie

Fond (investiční instrument)	Alokace finančních prostředků
NN (L) Global Equity Opportunities	12 %
NN (L) Global High Dividend	28 %
NN First Class Multi Asset	60 %

Zdroj: (Investiční životní pojištění NN Smart (UZ2C, UM2C), 2015)

Tabulka 13: Stabilní strategie

Fond (investiční instrument)	Alokace finančních prostředků
NN First Class Multi Asset	50 %
NN (L) International Czech Money Market	50 %

Zdroj: (Investiční životní pojištění NN Smart (UZ2C, UM2C), 2015)

Dále UZ2C – Životní pojištění NN Smart nabízí obdobné benefity jako u produktu EVOLUCE, jakými jsou například věrnostní bonus. Podmínkou²² pro získání tohoto bonusu je pojistná částka na pojištění hlavního krytí, která je sjednaná v minimální výši 100 000 Kč, dále k pojistné smlouvě musí být sjednaná připojištění s minimálním souhrnným měsíčním pojistným ve výši 400 Kč. Při dodržení těchto podmínek klient obdrží 10 % z poplatků za životní připojištění všech pojištěných osob. (Investiční životní pojištění NN Smart (UZ2C, UM2C), 2015)

²² Blíže specifikováno v Pojistných podmínkách životního pojištění vydaných NN Životní pojišťovnou

4.1.2.2. Kapitálové životní pojištění

Druhým vybraným produktem, který se řadí do portfolia pojišťovny NN je „KR1C – Životní pojištění RODINA“.

Tabulka 14: Hlavní charakteristiky kapitálového životního pojištění „KR1C – Životní pojištění RODINA“

Pojištění dospělé osoby	1 osoba
Vstupní věk u 1. pojištěného	15 - 70 let
Výstupní věk u 1. pojištěného	80 let
Minimální měsíční platba	450 Kč
Minimální pojistná doba	10 let
Minimální pojistná částka na smrt	50 000 Kč
Maximální pojistná částka	Není stanovena

Zdroj: (Životní pojištění Rodina (KR1C), 2015)

4.2. Komparace pojistných produktů daných pojišťoven

V této kapitole se zaměříme na porovnání pojistných produktů obou pojišťoven z pohledu limitů, které jsou v produkty uvedenými v kapitolách 4.1.1. a 4.1.2.

Tabulka 15: Porovnání limitů jednotlivých pojistných produktů

	EVOLUCE	S Filipem	NN Smart	RODINA
Pojištění dospělé osoby	až 2 osoby	1 osoba	až 2 osoby	1 osoba
Vstupní věk	15 - 65 let	0 - 60 let	0 - 65 let	15 - 70 let
Výstupní věk	85 let	70 let	75 let	80 let
Minimální měsíční platba	300 Kč	300 Kč	400 Kč	450 Kč
Minimální pojistná doba	10 let	10 let	10 let	10 let
Minimální částka na smrt	30 000 Kč	30 000 Kč	10 000 Kč	50 000 Kč
Maximální pojistná částka	Není stanovena	Není stanovena	5 000 000 Kč	Není stanovena

Zdroj: Webové portály jednotlivých pojišťoven, vlastní tvorba

Z tabulky 15 je zřejmé, že limity týkající se pojistných produktů jsou podobné. Jedním z větších rozdílů je limit maximální pojistné částky u produktu NN Smart, který leží v portfoliu NN Životní pojišťovny N.V. Drobnější rozdíl nacházíme dále v minimální pojistné částce na smrt, kde se u stejné pojišťovny (NN Životní pojišťovna N.V.) tyto částky liší. Tento rozdíl bych nepovažoval za nikterak kritický při výběru pojistného produktu a to z důvodu, že životní pojištění je primární produkt s krytím rizika smrti. Z toho lze předpokládat, že potencionální zákazník bude chtít pokrýt primární riziko smrti a částka na krytí rizika bude proto nastavena na vyšší hodnotu.

Zajímavým a velice důležitým parametrem pro volbu pojistného produktu je možnost uzavřít s pojišťovnou různé typy připojištění, které vybraná pojišťovna nabízí.

Tabulka 16: Možné volby připojištění v závislosti na pojistném produktu

Druh připojištění	EVOLUCE	S Filipem	Smart	RODINA
Připojištění asistenčních služeb	●			
Připojištění denních dávek za dobu nezbytného léčení úrazu	●	●	●	●
Připojištění pro případ smrti s klesající pojistnou částkou	●		●	
Připojištění pro případ smrti následkem úrazu	●	●	●	●
Připojištění pro případ smrti	●		●	●
Připojištění hospitalizace	●			
Připojištění poúrazové hospitalizace	●	●		
Připojištění pro případ nesoběstačnosti				
Zproštění od placení pojistného	●	●	●	●
Připojištění denní dávky při pobytu v nemocnici	●	●	●	●
Připojištění denní dávky při pracovní neschopnosti následkem úrazu	●		●	●
Připojištění pro případ pracovní neschopnosti	●		●	●

Připojištění pro případ závažných onemocnění dospělých	●		●	●
Připojištění pro případ rakoviny dospělých	●		●	●
Připojištění pro případ invalidního důchodu	●		●	●
Připojištění pro případ úrazu a trvalých následků úrazu	●	●	●	●

Zdroj: Webové portály jednotlivých pojišťoven, vlastní tvorba

S ohledem na tabulku 16: Možné volby připojištění v závislosti na pojistném produktu, můžeme konstatovat, že u volby připojištění nastávají již větší rozdíly. Lze zároveň tvrdit, že v případě investičního životního pojištění pojišťovny nabízejí mnohem více druhů připojištění než je tomu u kapitálového pojištění.

4.3. Kalkulace modelových příkladů

Jak již jsem uvedl v předcházející kapitole, kalkulace mnou zpracovaných modelových případů probíhala na základě pojistných kalkulátorů oslovených pojišťoven. Tyto kalkulátory jsou pravidelně spravovány pojišťovnami, tudíž pravděpodobnost existence chyby ve výpočtu modelového příkladu je takřka nulová.

4.3.1. Modelový příklad číslo 1

Pan Opatrný je narozen v roce 1984, tzn., že v současnosti je ve věku 32 let a pracuje jako administrativní pracovník. Je hlavním živitelem rodiny a právě z tohoto důvodu se rozhodl, že zabezpečí svou rodinu po finanční stránce. Dočetl se²³, že optimální zabezpečení by mělo odpovídat hodnotě trojnásobku jeho roční mzdy. Spočetl si, že s jeho průměrným platem 35 000 Kč měsíčně by měl pokrýt riziko smrti ve výši 1 200 000 Kč. Jelikož přemýšlí i nad spořením, zvolil životní pojištění s rezervotvornou

²³ V kapitole 2.4 Životní pojištění

složkou do jeho 60-ti let. Dále se rozhodl, že výše měsíčního pojistného bude 1 000 Kč. O žádném dalším připojištění neuvažuje.

Modifikovaný příklad číslo 1

Pan Opatrný je narozen v roce 1994, tzn., že v současnosti je ve věku 22 let a pracuje jako administrativní pracovník. Je hlavním živitelem rodiny a právě z tohoto důvodu se rozhodl, že zabezpečí svou rodinu po finanční stránce. Dočetl se²⁴, že optimální zabezpečení by mělo odpovídat hodnotě trojnásobku jeho roční mzdy. Spočetl si, že s jeho průměrným platem 35 000 Kč měsíčně by měl pokrýt riziko smrti ve výši 1 200 000 Kč. Jelikož přemýšlí i nad spořením, zvolil životní pojištění s rezervotvornou složkou do jeho 60-ti let. Dále se rozhodl, že výše měsíčního pojistného bude 1 000 Kč. O žádném dalším připojištění neuvažuje.

Tabulka 17: Pojistné částky u modelového příkladu číslo 1

	Částka vyplacená pojišťovnou při dožití	Celkově zaplaceno na pojistném
EVOLUCE	255 193 Kč (vč. bonusů 55 427 Kč)	336 000 Kč
S Filipem PLUS	146 000 Kč	336 000 Kč
NN Smart	245 408 Kč	336 000 Kč
RODINA	270 543 Kč (vč. podílu na zisku 34 828 Kč)	336 000 Kč

Zdroj: Vlastní tvorba, dle poskytnutých informací

²⁴ V kapitole 2.4 Životní pojištění

Tabulka 18: Pojistné částky u modifikovaného modelového příkladu číslo 1

	Částka vyplacená pojišťovnou při dožití	Celkově zapláceno na pojistném
EVOLUCE	456 315 Kč (vč. bonusů 58 645 Kč)	456 000 Kč

Zdroj: Vlastní tvorba, dle poskytnutých informací

S ohledem na tabulku 17: Pojistné částky u modelového příkladu číslo 1 můžeme konstatovat, že ve všech čtyřech pojistných produktech klient zaplatí na pojistném více, než obdrží při dožití se konce smlouvy. Tento fakt je dán tím, že investiční horizont 28-ti let, je příliš krátký na zhodnocení rezervotvorných prostředku a zároveň krytí rizik (pro porovnání slouží tabulka 18, kde je investiční horizont delší). Dále v případech kapitálového životního pojištění je výnosnost určena technickou úrokovou mírou²⁵ (ta je v současné době 1,3 % p. a.) a podíly na zisku vybraných pojišťoven. Pro výpočet investičního typu je výnosnost nastavena na 2 % p.a., avšak v praxi by se mohla pohybovat i okolo 5 % v některých případech²⁶.

Důvodem proč uzavřít jeden z těchto čtyř produktů je skutečnost, že si klient může uplatnit roční daňovou odčitatelnou položku ve výši 7 596 Kč, což v celkovém součtu (po dobu trvání pojištění) tvoří 212 688 Kč. Tuto částku vypočteme vynásobením výše odčitatelné položky a doby trvání pojištění 7 596 Kč · 28 let.

4.3.2. Modelový příklad číslo 2

Pan Novotný je narozen v roce 1998, tzn., že je ve věku 18 let a v současnosti stále studuje. Jeho rodiče se rozhodli, že svého syna zabezpečí do budoucna, tzn. do jeho 60-ti let. Z důvodu využití životního pojištění jako zabezpečení na synovo stáří platí měsíční pojistné ve výši 3 600 Kč. Částka na krytí rizika smrti je 50 000 Kč.

²⁵ Blíže popsáno v kapitole 2.5. Kapitálové životní pojištění

²⁶ Blížší informace na <https://pojistovna.nn.cz/fondy-zivotniho-pojisteni/vyvoj-fondu-zivotniho-pojisteni/fondy-zivotniho-pojisteni-tabulka.html>

Tabulka 19: Pojistné částky u modelového příkladu číslo 2

	Částka vyplacená pojišťovnou při dožití	Celkově zapláceno na pojistném
EVOLUCE	2 608 593 Kč (vč. bonusů 2 723 Kč)	1 814 400 Kč
S Filipem PLUS	2 245 000 Kč	1 814 400 Kč
NN Smart	2 559 694 Kč	1 814 400 Kč
RODINA	2 742 193 Kč	1 814 400 Kč

Zdroj: Vlastní tvorba, dle poskytnutých informací

Z výsledné tabulky 19: Pojistné částky u modelového příkladu číslo 2 lze konstatovat, že produkty kapitálového životního pojištění obou pojišťoven jsou v tomto modelovém příkladu o poznání výnosnější než produkty investičního typu. Jedním z důvodů tohoto výsledku je skutečnost, že investiční životní typ pojištění je nákladovější oproti kapitálovému. Dalším důvodem je, že výstupní data pro investiční životní pojištění jsou modelována (stejně jako u předchozího příkladu) na 2% míře zhodnocení.

Lze konstatovat, že tento investiční horizont je již dostačující, a proto ve výsledku od pojišťovny obdržíme kladně zhodnocenou rezervotvornou složku. Ta je v celkovém součtu vyšší než součet pojistného, které klient během doby trvání pojištění zaplatil.

Navíc, jak již jsem zmínil v předchozí kapitole²⁷, je pojistné označováno jako nezdanitelná část daně. Roční odčitatelná položka ve výši 12 000 Kč klientovi teoretickým způsobem sníží náklady na tento pojistný produkt o 504 000 Kč. Tuto částku vypočteme vynásobením výše odčitatelné položky a doby trvání pojištění 12 000 Kč · 42 let.

²⁷ Blíže v kapitole 2.4.1. Daně a pojištění

5. Vyhodnocení analýzy pojistného trhu a modelace pojištění

V dřívějších kapitolách jsem provedl rozbor a okomentování vybraných produktů kapitálového a životního pojištění. Na tomto rozboru se podíleli pojišťovny Česká podnikatelská pojišťovna a NN Životní pojišťovna (dříve známá jako ING pojišťovna). Informace vyplývající z výše popsaných tabulek dávají potencionálnímu klientovi náhled při volbě vhodného druhu pojištění pro případ zajištění rodiny a krytí pojistných rizik. V obou modelových případech se potvrdily informace, které jsem uvedl v přehledu řešené problematiky.

Typy investičního a kapitálového pojištění jsou pojištěními dlouhodobějšího rázu. Jak naznačují tabulka 17 a tabulka 18, při volbě krátkodobého horizontu se investiční a kapitálové pojištění nevyplácí (při porovnání: kolik klienta tento produkt za celou dobu trvání pojistné smlouvy stál). Poměrně vysoké náklady, které vznikají na začátku pojistné doby, jsou příčinou toho, že uzavření pojištění krátkodobého charakteru je pro klienta nevýhodné. O vysokých nákladech při vzniku pojistné smlouvy svědčí i fakt, že částka odkupného je v prvních dvou až třech letech nulová²⁸. Pojišťovna si po dobu prvních tří let odčítá poplatek na pokrytí počátečních nákladů pojišťovny.

Z hlediska nastavení obou typů pojištění nedochází k markantnějším rozdílům (jak je možno vyčíst z tabulky 16). K největšímu rozdílu mezi zkoumanými produkty došlo v limitu maximální pojistné částky u produktu NN Smart patřící pojišťovně NN Životní pojišťovna. Dále k nepatrným rozdílům dochází v limitu minimální pojistné částky na smrt. Z těchto poznatků lze vyvodit vyhodnocení, že oba typy pojištění se v základním nastavení neprojevují nikterak rozdílně.

Při zaměření se na krytí rizik a možný výběr připojištění, lze na základě tabulky 16 konstatovat, že u obou produktů typu investičního pojištění je klientovi nabízeno více možností připojištění než v případě kapitálového pojištění.

V obou modelových případech se kapitálové životní pojištění jeví jako výnosnější varianta. To je zapříčiněno minimálním zhodnocením investičního pojištění v modelových příkladech (pouze 2% p.a.). Tímto zhodnocením pojišťovny provádějí modelaci pojištění z důvodu vyhnutí se nespokojenosti klientů. Na základě zkušeností

²⁸ Bližší informace v produktových materiálech pojišťoven

pojišťoven dvouprocentního zhodnocení dosahuje většina pojistných smluv, proto se pojišťovny nemusejí obávat odlivu klientů. Pokud by modelaci pojištění prováděly na vyšším zhodnocení, kterého by nebylo dosaženo, mohlo by tato situace vést k odlivu klientů. Nutno říci, že zhodnocení probíhá exponenciálním způsobem, proto volba dvouprocentního zhodnocení nemusí být správnou cestou k přesvědčení klienta o tom, že investiční životní pojištění je výnosnějším typem pojištění.

Dalším faktorem, který ovlivňuje pojistnou částku na dožití, jsou poplatky. U produktů investičního rázu jsou klientům účtovány služby, které u vedení kapitálového pojištění nejsou. Těmito poplatky jsou například poplatky za likviditu, poplatky za správu fondů, poplatky za změnu investiční strategie. V kapitálovém životním pojištění, jsou již poplatky zahrnuty do pojistné sazby, zatímco v investičním pojištění jsou tyto poplatky odečítány z podílového účtu.

Významným faktorem ovlivňující uzavření pojistné smlouvy životního pojištění je daňové zvýhodnění. Pojistné je podle zákona o dani z příjmu označováno jako nezdanitelná část daně. Zákon o dani z příjmu fyzických osob umožňuje majitelům životního pojištění uvést v daňovém přiznání odčitatelnou položku ve výši 12 000 Kč. Klientovi tímto způsobem sníží náklady na pojistný produkt o 12 000 Kč za každý rok. Ačkoli pojištění není primárně uzavíráno z důvodů daňového zvýhodnění, je tento benefit zajisté pozitivní složkou spojenou se životním pojištěním.

Velký rozdíl mezi těmito typy pojištění spočívá v nákladovosti a transparentnosti pojištění. Nákladovost je podstatná z důvodu ovlivňování vývoje rezervotvorné složky. Při uzavírání investičního životního pojištění jsou pojišťovny povinné poskytnout klientovi informaci o nákladovosti daného produktu. Tuto povinnost pojišťovně uděluje zákon o pojišťovnách z roku 2014. Zákon ukládá povinnost zveřejňování standardizovaného ukazatele nákladovosti v pojistné smlouvě při uzavírání investičního životního pojištění. Oproti tomu, ale zákon pojišťovně neukládá povinnost zveřejňovat podobný ukazatel pro typ kapitálového životního pojištění, proto je tento typ pojištění tak ne-transparentní. Pojišťovny totiž informace tohoto rázu nechtějí zveřejňovat.

Tabulka 20: Komparace výhod a nevýhod obou typů pojištění

	VÝHODY	NEVÝHODY
INVESTIČNÍ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	flexibilita	vyšší poplatky
	různé formy připojištění	
	daňově odčitatelná položka	
KAPITÁLOVÉ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	garantované minimální zhodnocení pomocí technické úrokové míry	nelze aktivně ovlivňovat tvorbu kapitálové hodnoty
	různé formy připojištění	netransparentnost produktu
	daňově odčitatelná položka	omezenost měnit nastavení pojištění

Zdroj: Vlastní tvorba dle poznatků z části přehled řešené problematiky

6. Závěr

Cílem bakalářské práce je zmapování nabídky investičního životního pojištění a kapitálového životního pojištění na pojistném trhu v České republice. Provedení analýzy obou typů životního pojištění a následně provést jejich vzájemnou komparaci.

Pro naplnění práce byly zkonstruovány dva modelové příklady, na základě kterých byly vybranými pojišťovnami vyhotoveny nabídky pro kapitálové a investiční životní pojištění. Zároveň součástí práce je i analýza současné nabídky investičního a kapitálového životního pojištění na českém pojistném trhu.

Pro splnění cíle rovněž přispělo studium odborné literatury a dalších zdrojů. Sekundární data pro vyhotovení této bakalářské práce byla zjišťována pomocí internetové stránky ČAP.cz, která mě dále přesměrovala na jednotlivé internetové stránky daných poskytovatelů pojištění. Další podpůrné materiály byly čerpány z různých internetových zdrojů zabývajících se životním pojištěním. Data byla shromažďována za pomoci kvalitativního výzkumu, který probíhal prostřednictvím osobních konzultací se zaměstnanci mnou vybraných pojišťoven. Výběr konkrétních pojišťoven se uskutečnil ze šestnácti pojišťoven, které operují na českém pojistném trhu. Výsledky analýzy a komparace jsou vyhodnoceny v přehledných tabulkách výsledků.

Pojištění je smluvním vztahem mezi pojišťovnou a klientem, kdy pojišťovna na sebe přebírá závazek uhradit finanční ztrátu, která klientovi vznikla v době trvání smlouvy. Pojištění je tedy jednou z možností jak krýt riziko finanční ztráty a zároveň zhodnotit své finanční prostředky. Jde o velice rozšířený způsob jak zabezpečit svou rodinu z důvodu smrti živitele rodiny. Pojištění je druh ochrany, který nabízí klientům ochranu před negativními vlivy plynoucích z každodenní činnosti člověka, proto pojištění proti těmto nejistotám je ideálním nástrojem pro eliminaci finanční ztráty. Například invalidita, která je bezesporu spojená s výpadkem příjmů a zároveň nárůstem nákladů. Vysoké výdaje představuje vytvoření bezbariérového přístupu do bytu nebo náklady na upravení automobilu pro invalidu.

Z důvodů těchto rizik pojišťovny zaplnili pojistný trh celou řadou typů pojištění. Členit můžeme pojistné produkty například podle právní formy nebo podle typu financování. Podle mě za nejdůležitější členění pojistných produktů lze považovat rozčlenění na investiční a kapitálové životní pojištění. Oba zmíněné druhy pojištění jsem se proto rozhodl důkladněji zanalyzovat a provést jejich vzájemnou komparaci.

Práce se důkladně zabývá rozbořem obou typů pojištění, popsáním jejich charakteristiky a funkčnosti. U obou typů jsou uvedeny jejich výhody a nevýhody v individuálním pohledu na ně, ale i jejich vzájemnou komparaci na teoretické úrovni. Zde se pozorný čtenář může dočíst o hlavní přednosti kapitálového životního pojištění, kterou je garantované zhodnocení technickou úrokovou mírou, ale též se dozví, že základním nedostatkem kapitálového typu pojištění je jeho neprůhlednost. Ta spočívá v tom, že klient nemá možnost dohledat, co se děje s jeho peněžními prostředky svěřenými pojišťovně.

Komparace pomocí modelových příkladů, které byly zadány pojišťovně k vypracování, pokrývá rovinu praxe. Zde bylo pozorováno především zhodnocení rezervotvorné složky a výše zaplaceného pojistného. Součástí komparace byl i nástin základních vlastností všech čtyř vybraných produktů. Komparace ukázala, že při porovnání těchto produktů, je kapitálové životní pojištění výnosnějším. Ovšem při zvolení rizikovější strategie, by již tento produkt nemohl dále investičnímu životnímu pojištění konkurovat.

Závěrem bych chtěl dodat, že podle tvrzení obou dotázaných pojišťoven je situace na českém pojistném trhu následující.

Trendem v životním pojištění již není uzavírání kapitálového ani investičního životního pojištění. Nyní pojišťovny zaznamenávají nárůst poptávky po rizikovém pojištění a po podílových fondech. Takováto kombinace se jeví jako nejlepší varianta z hlediska výnosnosti, ale zároveň i nákladovosti.

I. Summary a keywords

The aim of this bachelor thesis is to map offers of life insurance with investment and offers of capital insurance on the insurance market in the Czech Republic.

Two model examples were made in order to meet the goals. Based on that, chosen insurance companies have prepared offers for capital and investment life insurance. The analysis, of the current Czech insurance market offers of capital and life investment insurance, is also a part of this thesis.

Also the study of literature and other sources helped me to meet the goals stated for the thesis. Secondary data for the thesis were searched via ČAP.cz website, which subsequently, redirected me to individual websites of insurance providers. Some additional information I gathered from various Internet sources dealing with the life insurance. The data were then also gathered using qualitative research conducted through personal consultations with staff of insurance companies I have chosen. The selection of specific insurance companies was made from sixteen insurance companies operating in the Czech insurance market. The results of the analysis and comparison are evaluated in tables of results.

Insurance is a contractual relationship between an insurance company and a client, where an insurance company assumes the obligation to pay any financial loss to a client during the term of the contract. Insurance as such is one way of how to assess financial resources of a client. This is a very widespread way how to ensure family of a client due to the death of a breadwinner. Insurance is a type of protection that offers a client protection against negative influences arising from everyday activities, that is why the insurance against these uncertainties is an ideal tool for eliminating financial losses. For example disability, which is undoubtedly associated with the shortfall in revenues, while costs are rising. High costs are represented by the need to create a barrier-free access to an apartment or the price of adjusting a car for disabled drivers.

Because of these risks insurers filled the insurance market with a wide portfolio of types of insurance, dealing with such cases. We can for example divide insurance products by legal form or by a type of financing. Accordingly, to my opinion, the most important division of insurance products is on capital life insurance and life investment insurance. That is why I have decided to analyze both of these types of insurance and make their comparison.

In my thesis, I paid attention to an analysis of both types of insurance, describing their characteristics and functionality. For both types, I have mentioned their advantages and disadvantages which are specific for each, but also their comparison on a theoretical level. That is the part where an attentive reader can read about the main advantages of capital life insurance, which is the guaranteed valorization by the technical interest rate, but the reader will also learn that the basic lack of this insurance is its opaqueness. It is fact that the clients have no option to track what is happening with the funds entrusted to insurance companies.

Comparison through model examples, that were given to insurance companies, covers the practical level. Here primarily the valorization of reserve-making component and the amount of contributions paid were observed. A part of this comparison was the outline of the basic characteristics of all the four selected products. Comparison showed the capital life insurance is more profitable while comparing these both products with a guaranteed valorization. However if choosing riskier strategy this product could no longer compete with the investment life insurance.

Finally, I would like to add that according to the two insurers asked, the situation on the Czech insurance market following.

The trend in life insurance is not concluding capital or investment life insurance. Insurance companies can now see an increasing demand for risk insurance and mutual funds. Such a combination may be the best option in terms of profitability and also cost.

Keywords:

investment life insurance, endowment life insurance, comparison of both types of life insurance

II. Seznam použité literatury a zdrojů

Literární zdroje

- Cipra, T. (2004). *Zajištění a přenos rizik v pojišťovnictví* (1. vyd. 260 s.) Praha: Grada Publishing a.s.
- Cipra, T. (2005). *Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou* (2. vyd. 308s). Praha: Ekopress.
- Cipra, T. (2006). *Pojistná matematika: teorie a praxe* (2., aktualiz. vyd.). Praha: Ekopress.
- Čejková, V. (2002). *Pojistný trh* (1. vyd.). Praha: Grada Publishing.
- Černohorský, J., & Teplý, P. (2011). *Základy financí* (1. vyd. 304 s.) Praha: Grada
- Daňhel, J. (2002). *Kapitoly z pojistné teorie* (1. vyd.). Praha: Oeconomica.
- Ducháčková, E. (2005). *Principy pojištění a pojišťovnictví* (2. vyd. 178s) Praha: Ekopress.
- Ducháčková, E. (2009). *Principy pojištění a pojišťovnictví* (3., aktualiz. vyd.). Praha: Ekopress.
- Janda, J. (2011). *Spořit nebo investovat?* (1.vyd. 168s). Praha: Grada Publishing.
- Kohout, P. (2013). *Investiční strategie pro třetí tisíciletí: 7. aktualizované a přepracované vydání* (7.vyd. 272s). Praha: Grada Publishing.
- Majtánová, A. (2006). *Pojišťovnictví: teorie a praxe* (1. vyd. 288s). Praha: Ekopress.
- Rejnuš, O. (2014). *Finanční trhy: 4., aktualizované a rozšířené vydání* (4. vyd. 768s). Praha: Grada Publishing.
- Syrový, P. & Tyl, T. (2014). *Osobní finance: 2. aktualizované vydání – řízení financí pro každého* (2.vyd. 224s). Praha: Grada Publishing.
- Šulista, M., Nýdl, V., & Akehurst-Moore, G. (2008). *Úvod do finanční a pojistné matematiky: Introduction to financial and actuarial mathematics* (1. vyd.). Č. Budějovice: EF JU.
- Vostatek, J. (2000). *Sociální a soukromé pojištění* (1. vyd.). Praha: CODEX Bohemia.

Zweifel, P. & Eisen, R. (2012). *Insurance Economics* (1. vyd. 439s). New York: Springer Heidelberg Dordrecht.

Internetové zdroje

CPP. (2015) *Životní pojištění s Filipem PLUS*. Citováno dne: 7.2.2016, Dostupné z: <<http://www.cpp.cz/pojisteni-osob~kapitalove-zivotni-pojisteni~zp-s-filipem-plus/>>

CPP. (2015). *Investiční životní pojištění EVOLUCE*. Citováno dne: 7.2.2016, Dostupné z: <<http://www.cpp.cz/pojisteni-osob~investicni-zivotni-pojisteni~investicni-zivotni-pojisteni-evoluce/>>

ČAP. (2014). *Investiční životní pojištění*. Citováno dne 12.2.2016, Dostupné z: <<http://www.cap.cz/vse-o-pojisteni/pojisteni-osob/investicni-zp>>

ČAP. (2014). *Kapitálové životní pojištění*. Citováno dne 12.2.2016, Dostupné z: <http://www.cap.cz/vse-o-pojisteni/pojisteni-osob/kapitalove-zp>

ČAP. (2014). *Slovník pojmů*. Citováno dne 2.12.2015, Dostupné z: < <http://cap.cz/vse-o-pojisteni/pojisteni-v-praxi/slovník-pojmu>>

Českapojišťovna.cz. (2016) *Pojistné podmínky ČP*. Citováno dne:3.2.2016, Dostupné z: <http://www.ceskapojistovna.cz/documents/10262/6503391/PP_MUJ_ZIVOT_01_2016.pdf>

ČNB. (2003-2016). *Slovník pojmů*. Citováno dne 26.12.2015, Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/obecně/slovník/z.html>>

Epojištění. (2016). *ČPP - ČESKÁ PODNIKATELSKÁ POJIŠŤOVNA, A.S.* Citováno dne 31.3.2016, Dostupné z:<<http://www.epojisteni.cz/ceska-podnikatelska-pojistovna-cpp/>>

Generali. (2016). *Frekvence placení pojistného* Citováno dne: 2.1.2016 Dostupné z: <http://www.generali.cz/slovníček-pojmu/frekvence-placeni-pojistneho>

Hájková, G. (2012). *Pět platů finanční rezervy? O tom si české domácnosti mohou leda nechat zdát*. Citováno dne: 28.11.2015, Dostupné z: <<http://www.mesec.cz/aktuality/pet-platu-financni-rezervy/>>

Homoeconomicus. (2011). *Netto pojistné*. Citováno dne 3.2.2016, Dostupné z: <<http://homoeconomicus.cz/Ostatni/Slovník/Slovo.php?id=163>>

- Měšec. (1998–2016). *Životní pojištění*. Citováno dne 1.12.2015, Dostupné z: <<http://www.mesec.cz/pojisteni/zivotni-pojisteni/pruvodce/>>
- NN. (2015). *Investiční životní pojištění NN Smart (UZ2C, UM2C)* Citováno dne: 7.1.2016, Dostupné z: <<https://pojistovna.nn.cz/smart/>>
- NN. (2015). *Životní pojištění Rodina (KR1C)* Citováno dne: 7.1.2016, Dostupné z: <<https://pojistovna.nn.cz/rodina/>>
- NN. (2016) *Společnost NN*. Citováno dne: 9.2.2016, Dostupné z: <<https://www.nn.cz/spolecnost-nn/o-nas/#tab3>>
- Peníze. (2000 – 2016) *Co je životní pojištění*. Citováno dne: 30.12.2015, Dostupné z: <<http://www.penize.cz/80353-co-je-zivotni-pojisteni>>
- Peníze. (2000 – 2016) *Jak funguje investiční životní pojištění*. Citováno dne: 31.3.2016, Dostupné z: <<http://www.penize.cz/15695-jak-funguje-investicni-zivotni-pojisteni>>
- Peníze. (2000 – 2016) *Výpočet pojistného pro případ smrti u IŽP*. Citováno dne: 13.2.2016, Dostupné z: <<http://www.penize.cz/17481-vypocet-pojistneho-pro-pripad-smrti-u-izp>>
- Pešek, J. (2016). *Přednáška Ing.Peška č. 2.-5*. Citováno dne: 18.1.2016, Dostupné z: <<http://www2.ef.jcu.cz/~pesek/2.-5.prednaska13-14.pdf>>
- Pojišťovna České Spořitelny. (2015). *Příspěvek zaměstnavatele – zaměstnanec*. Citováno dne 21.9.2015, Dostupné z: <<https://www.pojistovnacs.cz/prispevek-zamestnavatele/zamestnanec/>>
- Pojišťovnictví. (2011). *Pojistný trh*. Citováno dne: 7.1.2016 Dostupné z: <<http://pojistovnictvi.blogspot.cz/2011/03/14-pojistny-trh.html>>

Ostatní zdroje

Vyhláška Ministerstva financí č. 434/2009 Sb.

Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb.

Zákon o pojišťovnictví č. 277/2009 Sb.

Zákon o pojišťovnictví č. 363/1999 Sb.

III. Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1: Využití zaplaceného pojistného v kapitálovém životním pojištění	27
Obrázek 2: Využití zaplaceného pojistného v investičním životním pojištění	31

Seznam tabulek

Tabulka 1: Konkrétní příklad nákladové úspory.....	21
Tabulka 2: Vlastnosti Kapitálové životního pojištění – shrnutí.....	29
Tabulka 3: Typy strategií v investičním životním pojištění	33
Tabulka 4: Vlastnosti Investičního životního pojištění – shrnutí	36
Tabulka 5: Hlavní charakteristiky investičního životního pojištění EVOLUCE.....	41
Tabulka 6: Progresivní strategie.....	43
Tabulka 7: Balancovaná strategie	43
Tabulka 8: Garantovaná strategie.....	43
Tabulka 9: Hlavní charakteristiky kapitálového životního pojištění „Životní pojištění s Filipem PLUS kapitálové životní pojištění dospělých“	45
Tabulka 10: Hlavní charakteristiky investičního životního pojištění UZ2C – Životní pojištění NN Smart	46
Tabulka 11: Progresivní strategie.....	47
Tabulka 12: Balancovaná strategie	48
Tabulka 13: Stabilní strategie	48
Tabulka 14: Hlavní charakteristiky kapitálového životního pojištění „KR1C – Životní pojištění RODINA“	49
Tabulka 15: Porovnání limitů jednotlivých pojistných produktů	50
Tabulka 16: Možné volby připojištění v závislosti na pojistném produktu	51
Tabulka 17: Pojistné částky u modelového příkladu číslo 1	53
Tabulka 18: Pojistné částky u modifikovaného modelového příkladu číslo 1	54
Tabulka 19: Pojistné částky u modelového příkladu číslo 2	55
Tabulka 20: Komparace výhod a nevýhod obou typů pojištění	58

Seznam grafů

Graf 1: Modelace pojistné částky v závislosti na pojistné době v kapitálovém životním pojištění.....	29
Graf 2: Znázornění složení fondu v závislosti na době	44